

OVER LEVEN

Sanquin

JAARVERSLAG 2015

Bloed is leven

Sanquin

Plesmanlaan 125
1066 CX Amsterdam

Postbus 9892
1006 AN Amsterdam

Telefoon 020 - 512 30 00
Fax 020 - 512 33 03

www.sanquin.nl

2015

430,4

netto-omzet in miljoenen euro's

omzet Nederland en wereldwijd in miljoenen euro's

217,1

(-5% t.o.v. 2014)

213,3

(+12% t.o.v. 2014)

15

landen worden voorzien van onze eigen plasmaproducten, waaronder België, Brazilië, Duitsland, Finland, Frankrijk, IJsland, Indonesië en Turkije

2.814

medewerkers op 31 december 2015

van wie

61,7%

vrouwelijk

Dit jaarverslag 2015 is een uitgave van Stichting Sanquin Bloedvoorziening

Tekst

Elke Content & Sanquin

Vormgeving

DartGroup, Amsterdam

Fotografie

De Beeldredactie

DigiDaan

Jean-Pierre Jans

Maarten Noordijk Photography

Gerrit Schreurs

Druk

Zwaan Printmedia, Wormerveer

IN HET KORT

8

proefschriften verschijnen
van Sanquin-onderzoekers

237

artikelen worden gepubliceerd in
internationale wetenschappelijke tijdschriften

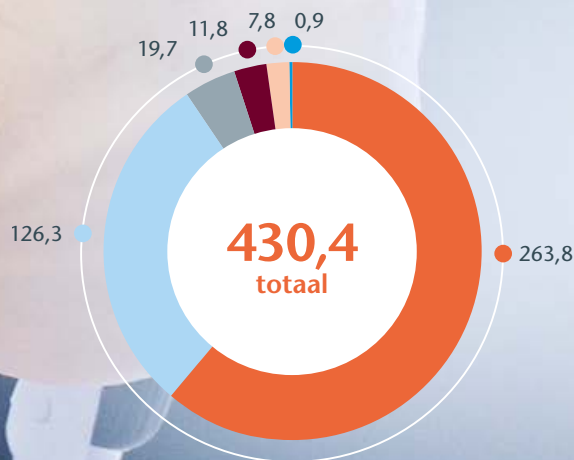
343.158

donors geven

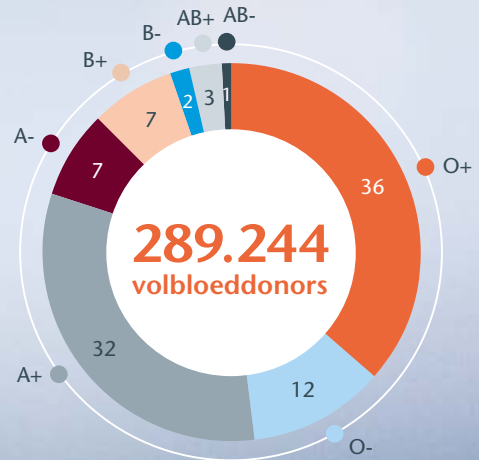
721.727

geslaagde donaties

omzet per divisie in miljoenen euro's

volbloeddonders per bloedgroep in %

Plasmaproducten Bloedbank Diagnostiek
Reagents Research Overig

Onze stakeholders

Vier mensen uit de wereld om Sanquin heen vertellen kort hoe zij hun relatie met onze organisatie ervaren.

Sanquin verzorgt de beste bloedvoorziening

6

Sanquin levert oplossingen voor patiënten

10

Sanquin is een vooraanstaand kennisinstituut op internationaal farmaceutisch en diagnostisch terrein

16

Sanquin investeert in een toekomstvaste organisatie

20

IN DIT VERSLAG

4	Voorwoord	30	Financiële resultaten
6	Onze ambities	33	Vooruitzichten 2016
6	Bloedvoorziening	34	Raad van Bestuur
10	Voor patiënten	36	Verslag van de Raad van Toezicht
16	Internationaal	38	Jaarrekening
20	Organisatie	72	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
28	Risico's en risicobeheersing		

ONZE AMBITIES

Sanquin heeft ambities op vier gebieden vastgesteld. Deze gebieden vormen ook de leidraad in dit jaarverslag.

→ BLOEDVOORZIENING

→ VOOR PATIËNTEN

→ INTERNATIONAAL

→ ORGANISATIE

VOORWOORD

De maatschappelijke taak om met de gift van de donor patiënten te helpen is inspirerend en ook uniek.

**“MET ELKAAR
VOOR PATIËNT
EN DONOR”**

Sinds mijn aantreden als voorzitter van de Raad van Bestuur van Sanquin in september 2015, heb ik uitgebreid kennisgemaakt met de organisatie en haar medewerkers. De kennismaking met al die enthousiaste, behulpzame en toegewijde collega's heeft grote indruk op mij gemaakt. Sanquin is inhoudelijk een interessante en brede organisatie. De maatschappelijke taak om met de gift van de donor patiënten te helpen, is inspirerend en ook uniek.

De donorgemeenschap staat voor ons centraal en wij zijn dankbaar voor de toewijding en betrokkenheid waarmee de vele donors bijdragen aan een veilige bloedvoorziening voor Nederland. Wij zullen ervoor zorgen dat onze dienstverlening naar de donors gemoderniseerd wordt. Zo is het ons in 2015 niet gelukt om op iedere afname locatie wifi aan te bieden. Dit moet in 2016 opgelost zijn, omdat afwezigheid van wifi in deze tijd niet te accepteren is, en domweg ook, omdat wij het veel eerder beloofd hadden. Verder willen wij de service aan donors verbeteren, onder meer door te realiseren dat ze zelf hun donatie kunnen inplannen, via een donorportal.

Sanquin draait om de publieke taken met de Bloedbank en het onderzoek als middelpunt. De Bloedbank herbergt het geheel van activiteiten langs de keten van afname tot en met de afgifte van kort houdbare bloedcomponenten. Niet alleen de Bloedbank en onderzoek, ook de marktconforme activiteiten diagnostiek en de productie van plasmageneesmiddelen en reagentia horen daarbij. Een mengsel van publieke taken en private activiteiten dat vraagt om een heldere organisatie waarin verantwoordelijkheid en rekenschap duidelijk zijn belegd. In 2015 is daarmee een begin gemaakt om in 2016 te worden afgerond. De uitkomst zal zijn dat de Stichting Sanquin zowel de divisie Bloedbank als de divisie Research herbergt, terwijl de Stichting verder eigenaar is van een holding-bv, waarin de private activiteiten zijn ondergebracht. Dit is een transparante en beproefde structuur die bovendien de publieke taken afschermt van eventuele risico's in de private sfeer.

Sanquin Plasma Products BV (SPP) zal de komende jaren aandacht blijven vragen. Kernpunt is dat de kwaliteitssystemen die in 2015 ontworpen zijn, in 2016 voortvarend moeten worden geïmplementeerd. Daarvoor moet de cultuur migreren van een onderzoeksomgeving naar een professionele productieomgeving. De schaal van de productie en de daaraan gekoppelde zakelijke belangen maken geen andere keuze mogelijk.

Het wetenschappelijk onderzoek bij Sanquin is van wereldniveau en behelst alles wat met bloed te maken heeft. De laatste jaren is met succes een betere verbinding verkregen met het onderzoekswerk op de universiteiten; hiermee gaan wij zeker door. De aard van het onderzoekswerk verbindt naadloos met de activiteiten in de andere onderdelen van Sanquin. Daarmee levert het onderzoek een belangrijke maatschappelijke bijdrage aan vraagstukken van gezondheid en ziekte.

De donorgemeenschap staat voor ons centraal en wij zijn dankbaar dat de toewijding en betrokkenheid waarmee de vele donors bijdragen aan een veilige bloedvoorziening voor Nederland.

Sanquin is een uniek instituut in de wereld. Alle activiteiten, van de afname van het bloed tot en met het veilig bij de patiënt brengen van bloedcomponenten en plasmageneesmiddelen met alle stappen daartussen, vinden onder één dak plaats. Dit alles-onder-één-dakprincipe is een voorwaarde voor het succes van Sanquin. Het is onze plicht dit systeem voor de komende jaren zeker te stellen.

Dirk Jan van den Berg

Voorzitter Raad van Bestuur

ONBBAAT

BLOEDVOORZIENING

HAIJO SIKKES
BLOEDDONOR

“Na 530 keer gedoneerd te hebben, moet ik stoppen omdat ik 70 jaar ben geworden. Dat ik niet meer mag doneren vind ik rot. Ik deed het zo graag. De Bloedbank in Leeuwarden was mijn vaste plek. Ik mis de medewerkers en de andere donors, het was één grote familie. Omdat ik meer dan 500 keer heb gedoneerd, kreeg ik een rondleiding bij Sanquin in Amsterdam. Heel indrukwekkend om te zien wat er allemaal met bloed en plasma gebeurt.”

De beste bloedvoorziening

Sanquin heeft de ambitie de beste bloedvoorziening te verzorgen. Onze bloedproducten voldoen aan de hoogste eisen wat betreft doelmatigheid, kwaliteit en veiligheid. Met de 427.685 rodebloedcelconcentraten die Sanquin in 2015 aan ziekenhuizen levert, worden de levens van duizenden mensen gered. Onze bloedproducten kunnen we leveren dankzij de onbaatzuchtige gift van 343.158 donors.

UCHTIG

Donor Advies Raad (DAR)

Donors vormen het hart van de Nederlandse bloedvoorziening. Sanquin hecht er dan ook grote waarde aan dat donors meedenken, meepraten en adviseren over donorgelateerde zaken. Tot aan 2015 gebeurde dat via de Landelijke Donorraad en vier regionale donorraden. Omdat Sanquin zelf steeds meer vanuit één landelijke structuur werkt, adviseerde de Landelijke Donorraad dat er ook één landelijk opererende Donor Adviesraad moest komen. Per 1 januari 2015 is deze Donor Advies Raad (DAR) operationeel. In de DAR zitten acht donors afkomstig van diverse afnamelocaties in het land. Bovendien hebben zowel de Donorvereniging Nederland als de jeugddonorvereniging één zetel.

De DAR komt in 2015 vier keer bij elkaar voor een reguliere vergadering. Het jaarverslag van de DAR is in te zien via:

www.sanquin.nl/donor/donorinbreng/donor-advies-raad

Aangepast selectiebeleid

Mannen die seks hebben gehad met mannen (MSM) werden in Nederland permanent uitgesloten van bloeddonatie. Per 1 december 2015 wordt het selectiebeleid aangepast, zodat 12 maanden na het laatste MSM-contact mannen bloed mogen doneren. Ondertussen worden internationale ontwikkelingen en onderzoek gevolgd om uit te zoeken of en onder welke voorwaarden een kortere wachttijd mogelijk is in de toekomst. Voor deze beleidsaanpassing is samen met de Universiteit Maastricht onderzoek uitgevoerd naar donor compliance. Ook is gekeken naar alternatieven voor het donorselectiebeleid, naar bestaande juridische kaders en is de praktijk in Nederland vergeleken met die in andere landen. Met het nieuwe beleid sluit Nederland aan bij het bestaande beleid in Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Het beleid is mede tot stand gekomen naar aanleiding van uitgebreide gesprekken die VWS heeft gevoerd met betrokken partijen zoals de Nederlandse Vereniging van Hemofiliepatiënten, het COC Nederland, de Medische Adviesraad en Sanquin.

343.158

donors in 2015.

721.727

geslaagde donaties in 2015.

8,5

is het algemene tevredenheidscijfer van donors over Sanquin, blijkt uit onderzoek in 2015.

10%

verloop onder donors jaarlijks, vanwege het bereiken van de leeftijd van 70 jaar, medische redenen of niet meer willen doneren.

7,7

is het cijfer dat aangeeft hoe tevreden ziekenhuizen over het algemeen over ons zijn.

5

vrachtwagens met zonnepanelen op het dak worden door Sanquin besteld. De panelen leveren stroom om de lading koel te houden. De motor hoeft dan niet te draaien voor de koeling en dat scheelt brandstof, motorlawaai en uitlaatgassen.

Wereld Bloeddonordag

Op Wereld Bloeddonordag – jaarlijks op 14 juni – bedankt Sanquin alle donors voor hun bijzondere gift en maken we Nederland bewust van het belang van bloed geven. Dat doen we via opvallende acties. Zo lopen op de Wereld Bloeddonordag van 2015 acht bloeddonors door het centrum van Rotterdam, met op hun lichaam het bloedvatstelsel geschilderd. Daarnaast kunnen donors op de afnamelocaties selfies maken die ze met de hashtag #ikgeefbloed delen via social media. Sanquin plaatst de selfies en de foto's en video van de beschilderde donors op een speciale online 'wall of fame'.

'Red iemands leven'

67% van de donors geeft als reden voor hun donorschap dat ze graag een mensenleven willen redden. Deze belangrijke motivatie is de insteek van de nieuwe donorwervingscampagne die Sanquin in 2015 start. De boodschap 'Je kent hem/haar niet, maar dankzij jou kan hij/zij verder leven' staat centraal in de communicatiemiddelen. Achterliggend idee is dat het voor veel mensen niet vanzelfsprekend is om een normaal leven te leiden. Zij hebben bloed nodig en zijn daarvoor afhankelijk van mensen die dit belangeloos aan ze afstaan.

In de wervingscampagne richt Sanquin zich op drie specifieke groepen: mannen, jongeren en *missing minorities*. Mannen omdat er bij hen vaak minder antistoffen in het bloed zitten die voor complicaties kunnen zorgen bij transfusies. Bij vrouwen is er – vanwege zwangerschap – meer kans op antistoffen. Ook komen mannen vaker door de keuring dan vrouwen omdat zij minder last hebben van een te lage Hb-waarde om te doneren. Jongeren werven we graag om de leeftijdsopbouw van het donorbestand evenwichtig te houden. En de *missing minorities* – mensen met een niet-westerse achtergrond – hebben we nodig vanwege hun specifieke bloedgroepen, waarnaar meer vraag is wegens de veranderende samenstelling van de Nederlandse bevolking.

Donors vormen het hart van de Nederlandse bloedvoorziening. Sanquin hecht er dan ook grote waarde aan dat donors meedenken en meepraten. **Donor Advies Raad (DAR)**

LEVENIS RE

VOOR PATIËNTEN

BRAM BOON
CIDP-PATIËNT

“CIDP is een zenuwziekte die je spieren steeds meer aantast. Ik gebruik iedere twee weken het middel Nanogam met behulp van de ThuisService van Sanquin. Het is zo lekker dat dat gewoon thuis kan. Meestal kijk ik tv als ik aan het infuus zit. Of ik slaap een half uurtje. De verpleegkundige van de ThuisService prikt me aan, maar het ontkoppelen van het infuus doen mijn vrouw en ik zelf.”

Oplossingen voor patiënten

Alles wat we doen, doen we voor patiënten die wereldwijd onze producten en onze expertise hard nodig hebben. Het is onze missie om levensreddende producten te leveren en ons te richten op behoeften in de zorg. Door wetenschappelijk onderzoek zoeken en vinden wij nieuwe oplossingen voor medische problemen op het gebied van de transfusiegeneskunde, hematologie en immunologie.

DDEND

Sanquin ThuisService 10 jaar

De Sanquin ThuisService biedt 'zorg op maat' aan patiënten die regelmatig intraveneuze (in de aderen) of subcutane (onder de huid) plasmageneesmiddelen toegediend moeten krijgen voor de behandeling van hun ziekte. Voorheen moesten deze patiënten hiervoor naar het ziekenhuis; met de ThuisService komt een BIG-geregistreerde verpleegkundige aan huis die verantwoordelijk is voor de toediening en de volledige afhandeling van het infuus. De patiënten en/of mantelzorgers die dat willen, kunnen sommige handelingen zelf verrichten, zoals het ontkoppelen van het infuus. De verpleegkundige traint en begeleidt hen hierin.

In 2015 bestaat de Sanquin ThuisService tien jaar en voert het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) een evaluatiestudie uit onder patiënten, mantelzorgers en zorgverleners. Uit dit onderzoek blijkt dat patiënten de Sanquin ThuisService gemiddeld een 8,9 geven. Zij ervaren het als bijzonder prettig dat ze de geneesmiddelen in hun eigen omgeving toegediend kunnen krijgen. Ook de zorgverleners zijn positief en waarderen de Sanquin ThuisService gemiddeld met een 8,3.

Omniplasma de voorkeur

Vanaf april 2015 levert Sanquin nog maar één type plasma aan ziekenhuizen, Omniplasma. Omniplasma is plasma voor transfusie en bestaat uit plasmadonaties van 600 verschillende donors, die samengevoegd ('gepooled') worden. Het plasma ondergaat een virusdodende behandeling en een behandeling om prionen te verwijderen (eiwitten die de ziekte van Creutzfeldt-Jakob veroorzaken). Hierdoor is Omniplasma veiliger dan het Quarantaineplasma dat voorheen als standaardproduct werd geleverd aan ziekenhuizen. De levering van Quarantaineplasma voor grootschalig gebruik wordt daarom sterk teruggebracht. Sanquin houdt wel een beperkt volume Quarantaineplasma beschikbaar voor bijzondere patiëntengroepen, zoals pasgeborenen.

8

proefschriften verschijnen van Sanquin-onderzoekers.

237

internationale peer reviewed artikelen van Sanquin-onderzoekers worden gepubliceerd.

1

Sanquiner wordt hoogleraar: Masja de Haas wordt bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Leiden op de leerstoel 'Translationele Immunohematologie'.

800.000

euro bedraagt de Vidi-beurs van het NWO die Sanquin-onderzoeker Stephan Huveneers krijgt voor zijn onderzoek naar lekkende bloedvaten. Dankzij de beurs kan hij het ontstaan van vaatziekten zoals aderverkalking bestuderen en mogelijk bijdragen aan nieuwe behandelvormen.

Kleine Magister

Als eerste ter wereld ontwikkelt Sanquin in 2015 een volautomatisch bloedanalyseapparaat, speciaal voor ziekenhuislaboratoria en bloedbanken met een klein tot middelgroot aantal bloedgroeserologische tests per dag. Deze Magister C24 kan volledig automatisch serologische bloedgroepbepalingen uitvoeren, inclusief bloedgroeypering, screenen op antistoffen, het uitvoeren van kruisproeven en van een directe antiglobulinetest. Tot nu toe waren laboratoria met weinig aanvragen aangewezen op het handmatig of semiautomatisch verwerken van de tests of op apparatuur die niet volledig voldeed aan hun behoefte. Met de Magister C24 hebben deze laboratoria een passende oplossing om zo veilig mogelijk te kunnen werken. Als de benodigde certificering rond is, brengt Sanquin de Magister C24 medio 2016 op de markt.

Onderzoek zwangeren

Sanquin mag de komende jaren opnieuw het bloedonderzoek naar antistoffen en foetale RhD-typering bij zwangere vrouwen doen. Antistoffen van de moeder kunnen via de navelstreng in het bloed van de foetus komen en dat bloed vervolgens afbreken. Het kind krijgt dan bloedarmoede en kan ernstig ziek worden. Om dit te voorkomen, onderzoekt Sanquin het bloed van de moeder en wordt eventueel anti-D profylaxe toegediend (beter bekend als de Rhesusprik). Sanquin voert dit onderzoek voor jaarlijks 57.000 zwangeren in Nederland al uit voor het RIVM. Door toekenning na de Europese aanbestedingsronde van 2014 kan Sanquin dit bloedonderzoek blijven uitvoeren tot minstens 2018, met mogelijk twee jaar verlenging.

Patiënten ervaren het als bijzonder prettig dat ze de geneesmiddelen in hun eigen omgeving toegediend kunnen krijgen. **Sanquin ThuisService 10 jaar**

Tissues & Cells

Per 1 januari 2015 richt Sanquin de nieuwe businessunit Tissues & Cells op. In deze unit zijn de activiteiten van Sanquin geconcentreerd die vallen onder de Wet veiligheid en kwaliteit lichaamsmateriaal: de Botbank op de locaties Groningen en Nijmegen, de Navelstrengbloedbank in Leiden en het Stamcellaboratorium in Groningen. Tissues & Cells streeft naar meer efficiency, betere borging van kwaliteit en veiligheid en ontwikkeling van nieuwe producten op weefselgebied in Nederland. De Navelstrengbloedbank continueert haar programma 'Groeï', om de bank uit te breiden met meer navelstrengbloedeenheden van nog hogere kwaliteit.

Om verdere centralisatie van de weefselactiviteiten te realiseren, sluit Sanquin met de Leidse weefselbank Bislife in mei een bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst: de activiteiten van Bislife zullen worden geïntegreerd met die van Sanquin T&C. Managing director Tissues & Cells Daphne Thijssen-Timmer wordt ook gedetacheerd bestuurder van Bislife.

Meer dan bij bloedtransfusies worden bij cel- en weefseltransplantaties producten gebruikt die afkomstig zijn van materiaal van de patiënt zelf. Deze autologe producten zijn nodig omdat cellen en weefsels veel meer specifieke kenmerken hebben dan bloedcellen, waardoor het vinden van een passende donatie niet eenvoudig is. Om die reden wordt voor bepaalde soorten cel- en weefseldonaties ook gezocht naar een passende donor in de familie, de verwante donor.

In onderstaande tabel worden de verschillende cel- en weefselproducten van de Sanquin weefselbanken aangegeven, waarbij onderscheid wordt gemaakt in het soort product en naar de oorsprong ervan (autoloog, verwant of onverwant).

Soort weefsel	Aantal bewerkt 2015	Aantal gedistribueerd 2015
Bloedstamcellen autoloog	776	563
Bloedstamcellen van verwante donors	12	12
Bloedstamcellen van onverwante donors	31	31
Stamcellen uit beenmerg, autoloog	2	1
Stamcellen uit beenmerg, van onverwante donors	4	4
Stamcellen uit beenmerg van onverwante donors, bewerkt tot geneesmiddel	3	1
Stamcellen uit navelstrengbloed, van verwante donors	4	1
Stamcellen uit navelstrengbloed, van onverwante donors	1.634	19
Witte bloedcellen (lymfocyten) van onverwante donors	3	3
Witte bloedcellen (lymfocyten), autoloog, bewerkt tot geneesmiddel (TIL)	4	4
T-lymfocyten, onverwant	3	4
Botproducten van onverwante donors, divers	1.318	1.478
Schedelbotlap, autoloog	110	55
Kraakbeenproducten van onverwante donors, divers	11	32

Meer transfusiekennis

Sanquin neemt het initiatief tot oprichting van een consortium voor bloedtransfusieonderzoek om meer kennis uit te wisselen en wetenschappelijk onderzoek op dit gebied te stimuleren. In het consortium bundelen verschillende partijen de krachten: naast Sanquin het landelijk bureau voor hemo- en biovigilantie TRIP, vrijwel alle academische ziekenhuizen en verschillende STZ- (Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen) en kleinere ziekenhuizen. Het consortium wordt als werkgroep ondergebracht bij de Nederlandse Vereniging voor Bloedtransfusie (NVB).

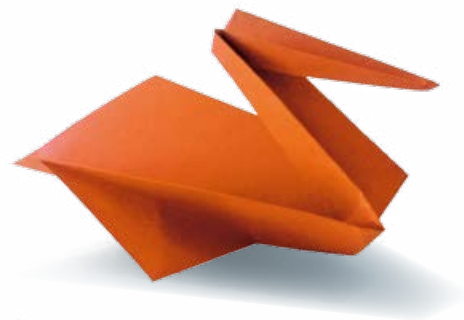

YouTube-succes

Op Sanquins YouTube-kanaal verschijnen nieuwe videoseries die voorlichting geven over het werk van Sanquin. In de videoserie *Bloed redt levens* laten we zien hoe stamcellen uit navelstrengbloed levens van kankerpatiënten kunnen redden. Kersverse moeder Emerentia, ex-leukemiepatiënt Bram en verpleegkundige Annemarie delen hun bijzondere verhaal.

In de videoserie *Leven met zeldzame sikkelcelziekte* vertelt de achtjarige Denischa over haar leven met een zeldzame vorm van zware bloedarmoede, veroorzaakt door sikkelcelziekte. Dankzij bloedtransfusies heeft ze minder pijn en kan ze een gezonder leven leiden. Sanquin-deskundige Karin Fijnvandraat legt in de serie alles uit over sikkelcelziekte. De video's maken veel reacties los op social media en tv-programma *Hart van Nederland* besteedt op 4 januari 2016 aandacht aan de serie.

Dankzij bloedtransfusies heeft Denischa minder pijn en kan ze een gezonder leven leiden. **YouTube-succes**

SAMEN

ww

INTERNATIONAAL

DAVID LOWNDES
SENIOR VICE PRESIDENT SUPPLY
CHAIN MANAGEMENT SHIRE

“Sanquin is een belangrijke partner voor Shire vanwege haar ervaring en deskundigheid op het gebied van de productie van de humane C1-esteraseremmer Cinryze®. Daardoor kunnen wij beter voorzien in de behoeften van patiënten met hereditair angio-oedeem. Dankzij onze bewezen expertise in de verkoop van dit product, heeft Cinryze de potentie om zich te ontwikkelen tot een van de belangrijkste producten binnen Shire's portfolio.”

Speler op internationaal farmaceutisch en diagnostisch terrein

Een belangrijke activiteit voor Sanquin is *contract manufacturing* (loonproductie). Dat houdt in dat we met onze faciliteiten produceren voor externe partijen die zelf de grondstof daarvoor aanleveren. Hierdoor bereiken we een schaalvergroting waardoor we geneesmiddelen uit plasma kunnen produceren met een competitieve prijs. Dat is een voorwaarde in deze internationale markt. Hiervan profiteert ook de Nederlandse markt, die Plasma Products met Nederlands gedoneerd plasma zo van kostenefficiënte producten kan voorzien.

ERKING

Contract manufacturing

Sinds eind 2013 werkt Sanquin samen met het biofarmaceutische bedrijf Shire. Sanquin produceert als loonproducent het plasmageneesmiddel Cinryze uit Amerikaans plasma in samenwerking met Shire. Op deze manier kunnen wereldwijd patiënten met hereditair angio-oedeem worden behandeld met een zeer effectief werkend geneesmiddel dat voor Nederland al lange tijd beschikbaar is. De vraag naar Cinryze blijft groeien. Shire en Sanquin zoeken naar manieren om de productie te vergroten. De bestaande samenwerking tussen Sanquin en Shire wordt in 2015 geïntensiveerd, waarbij Sanquin Shire toegang geeft tot de productietechniek die wordt gebruikt om Cinryze te bereiden. Met deze stap wordt de wereldwijde beschikbaarheid van een belangrijk geneesmiddel waar vele patiënten afhankelijk van zijn versterkt. Shire is direct betrokken bij de verbeteringen op het gebied van compliance.

In het kader van de samenwerking met het Amerikaanse farmaceutische bedrijf Baxalta heeft Sanquin in 2013 en 2014 de productiecapaciteit vergroot voor het verwerken van plasma van Baxalta. In 2015 is voor Baxalta de bereiding gestart van albumine en immuunglobulines die onder andere worden toegepast bij de behandeling van brandwonden en bij ziektes waarbij de afweer tegen infecties of eigen lichaamscellen verstoord is.

Kwaliteit bij Sanquin Plasma Products

Sanquins productie van halffabricaten en geneesmiddelen voor derden (CMO-productie) ontwikkelt zich dermate snel, en daarmee ook de eisen die gesteld worden aan productie, dat een verdere professionalisering van de processen rondom productie, zoals bijvoorbeeld 'supply chain', documentatie, kwaliteitscontrole en productvrijgifte, noodzakelijk is gebleken. In het najaar van 2013 ontvangt Sanquin een *warning letter* van de Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA). De FDA wijst daarin op knelpunten in het productieproces van geneesmiddelen voor de Amerikaanse markt. Om de Amerikaanse richtlijnen nog beter na te leven ('compliance') is een *Compliance Enhancement Program* gestart. In een bijeenkomst bij de FDA in april 2015 heeft de FDA vertrouwen uitgesproken in de voortgang die Sanquin maakt met het verbeteren van de compliance bij de productie van geneesmiddelen voor de VS en het tempo waarin de verbetering van het kwaliteitsbewustzijn verloopt. Afgesproken is dat een door de FDA vertrouwde partij, Quantic, de komende periode toezicht gaat houden op de productie bij Sanquin en CAF (de Belgische plasmafractioneerinrichting waarvan Sanquin sinds 2015 100% van de aandelen bezit). In 2015 vindt regelmatig overleg plaats met de FDA over de verdere voortgang. De FDA voert in 2016 een herinspectie uit. Het verder verbeteren van de processen (zowel administratief als technisch) binnen de gehele organisatie blijft de komende jaren prominent onder de aandacht.

309.208

kilo Nederlands plasma verwerken we in 2015 voor diverse doeleinden.

15

landen worden voorzien van onze eigen plasmaproducten, waaronder België, Brazilië, Duitsland, Finland, Frankrijk, IJsland, Indonesië, en Turkije.

40

is het aantal landen waarnaar de divisie Reagents producten heeft geëxporteerd.

Immunomonitoring services

Immunomonitoring is de analyse van de immuunstatus van een patiënt in de breedste zin: zoals de serologische bepaling van specifieke antistoffen of ontstekingsmediatoren, de bepaling van antigeen-specifieke immuuncellen, de HLA-typering of de hoeveelheid geneesmiddel aanwezig in het bloed (zoals biologicals). Immunomonitoring-tests worden steeds belangrijker nu er een snelle toename is van therapieën die zich richten op het immuunsysteem.

In 2015 professionaliseert Sanquin haar dienstverlening op dit terrein. Een toegespitst deel van de website maakt ons brede pakket aan tests beter zichtbaar en biedt één loket waar de klant zijn of haar specifieke vraag kan stellen. Sanquinbreed kijken verschillende deskundigen vervolgens hoe deze vraag zo goed mogelijk beantwoord kan worden en met welk type tests. Ook ontwikkelen we nieuwe tests om het assortiment zo compleet mogelijk te maken.

www.sanquin.nl/immunomonitoring

Biologicals-tests in de lift

Biologicals zijn therapeutische eiwitten die helpen bij onder meer inflammatoire ziektes, zoals reumatoïde artritis, psoriasis en de ziekte van Crohn. Sommige patiënten ontwikkelen echter antistoffen tegen deze eiwitten, waardoor ze niet of minder goed werken. Sanquin heeft tests ontwikkeld om de hoeveelheid in het bloed te meten van zowel de biologicals als eventuele antistoffen tegen de biologicals. Hierdoor kan de behandeling met deze zeer kostbare geneesmiddelen meer op maat plaatsvinden. Sanquin voert de tests zelf uit, maar verkoopt ze ook aan derden. In 2015 groeit onze diagnostiek voor patiënten die met biologicals behandeld worden met 30%. Een aanzienlijk deel daarvan is voor patiënten in het buitenland (in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en Azië).

In 2015 komen ook de eerste goedkopere varianten van biologicals op de markt: biosimilars. Ze zijn net zo effectief en Sanquin laat in 2015 zien ook deze precies te kunnen meten. Mede door de komst van de biosimilars worden we door steeds meer farmaceuten benaderd om hun fase IV-studies (post-marketing studies) naar biologicals te ondersteunen.

Verder werkt Sanquin vanaf 2015 samen met een aantal internationale consortia die onderzoek doen naar biologicals: het Britse PSORT, dat biomarkers voor de behandeling van psoriasis onderzoekt, en het Franse MAGE, dat onderzoek doet naar *therapeutic drug monitoring* (TDM) van biologicals.

Wereldwijd kunnen patiënten met hereditair angio-oedeem worden behandeld met een zeer effectief werkend geneesmiddel dat voor Nederland al lange tijd beschikbaar is. **Contract manufacturing**

SYN

ORGANISATIE

KAREL DE BUIJZER
BESTUURDER
FNV ZORG EN WELZIJN

“De cao-onderhandelingen hadden een moeizame start, maar uiteindelijk is er een resultaat waarin alle partijen zich kunnen vinden. Sanquin heeft een goede naam wat betreft de bloedvoorziening, dat vind ik sterk aan de organisatie. Ik zie bij het bestuur ook de wil om te moderniseren en veel aandacht te steken in de ontwikkeling van medewerkers. Maar de organisatie zit soms nog in een iets te ambtelijk jasje. Het zou goed zijn als er organisatiebreed vertrouwen komt in de eigen verantwoordelijkheid van de medewerkers.”

Investeren in de organisatie

Binnen Sanquins alles-onder-één-dakstructuur kan elke divisie zichzelf optimaal ontwikkelen en tegelijkertijd synergie creëren met de andere onderdelen. Het geheel is daardoor meer dan de som der delen. De structuur behoeft in 2015 wel een aantal aanpassingen. Zo komen twee nieuwe leden de Raad van Bestuur versterken en krijgt Sanquin een nieuwe cao.

ERGIE

Nieuwe bestuurders

De Raad van Bestuur van Sanquin komt op volle sterkte met het aantreden per 1 september 2015 van Dirk Jan van den Berg en Pieter de Geus. Dirk Jan van den Berg (61) vervangt interim-voorzitter van de Raad van Bestuur Maarten le Clercq. Hij heeft veel bestuurlijke ervaring op hoog niveau, onder meer als voorzitter van het College van Bestuur van de TU Delft en als Nederlands ambassadeur in China en Mongolië. Van den Bergs opdracht is de strategie voor de toekomst van Sanquin verder te ontwikkelen en de risicoscheiding van het publieke en private deel van de organisatie verder uit te werken.

Pieter de Geus (58) treedt aan als lid van de Raad van Bestuur met de portefeuille Sanquin Plasma Products, waarvan hij ook statutair bestuurder wordt. Hij heeft veel internationale management- en bestuurservaring in de (bio)farmaceutische industrie, onder meer als vice president Corporate Development and Strategy bij DSM en Patheon.

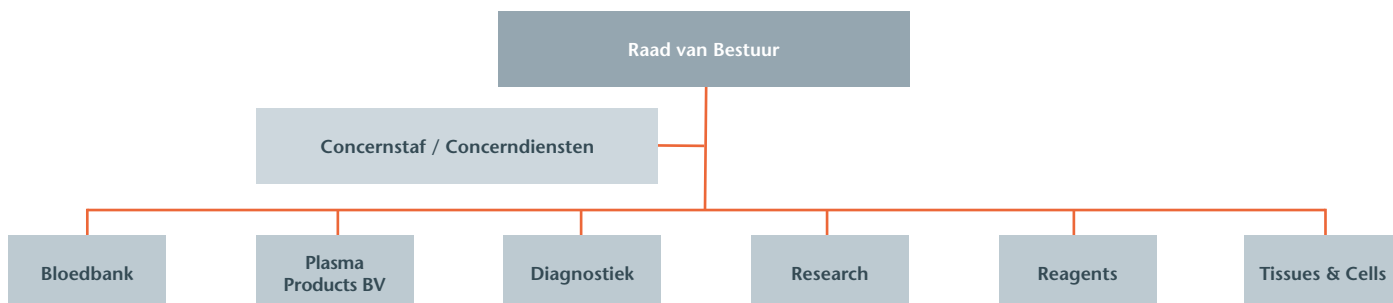

Juridische structuur Sanquin

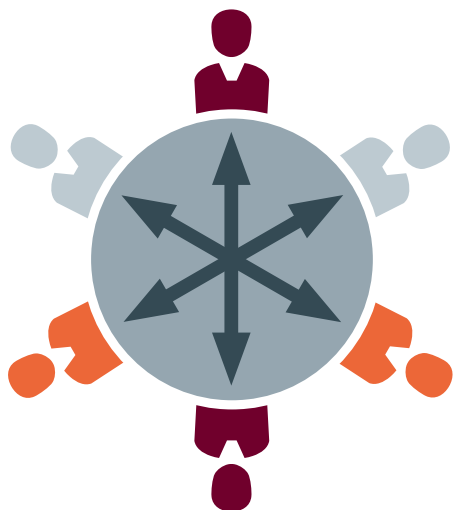
In 2012 geeft de minister van VWS aan de voorzitter van de Tweede Kamer aan te wensen dat Sanquin “maatregelen neemt die ertoe leiden dat het eigen vermogen van de bloedbank niet risicodragend is voor de private activiteiten en andersom”. Sanquin stelt medio 2013 aan de minister een gewenste structuraanpassing voor om tegemoet te komen aan zowel de vraag van de minister als aan de eigen wensen inzake de verdere ontwikkeling van Sanquin. In april 2015 is een eerste belangrijke stap gezet in de vorming van de gewenste juridische structuur: de gehele divisie Plasmaproducten is afgesplitst naar de vennootschap Sanquin Plasma Products BV. Sanquin en VWS overleggen ook in 2015 over de vorm van de structuur en met name over de inbedding van de wettelijke taak van Sanquin binnen de beoogde structuur. Het ‘alles-onder-één-dakprincipe’ blijft een voorwaarde voor het succes van Sanquin en met een heldere structuur dient dit ook voor de komende jaren zeker gesteld te worden. Voor donors, patiënten en behandelaars verandert er niets. Sanquin blijft een not-for-profitorganisatie met de missie het leven van patiënten te redden of beter te maken. Daarbij blijven we ons voortdurend bewust van onze verantwoordelijkheid tegenover de donors om zorgvuldig, verantwoord en doelmatig met hun gift om te gaan.

Donors blijven via de Bloedbank bloed en plasma vrijwillig doneren. Sanquin Plasma Products BV koopt – net als voorheen – plasma in van de divisie Bloedbank tegen marktconforme prijzen die zijn gebaseerd op een door de minister van VWS goedgekeurde begroting. De geproduceerde geneesmiddelen worden verkocht tegen concurrerende prijzen in Nederland. Het overschot wordt verkocht op internationale markten.

Sanquin bestaat uit vijf divisies: Bloedbank, Plasma Products, Diagnostiek, Research en Reagents en één businessunit, Tissues & Cells. De divisie Plasmaproducten is met ingang van 2015 ondergebracht in een besloten vennootschap. De Concernstaf ondersteunt de divisies en de Raad van Bestuur. Sanquin kent een Raad van Toezicht die toezicht houdt op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken in de gehele Sanquin-groep. De Raad van Bestuur geeft leiding aan Sanquin en de dochterondernemingen. Sanquin neemt sinds 2008 voor 50,01% deel in de Centrale Afdeling voor Fractionering van het Rode Kruis in België CVBA (CAF-DCF). Deze onderneming (een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid) exploiteert een fractioneringsinrichting in België. Gedurende 2015 heeft Sanquin haar belang in CAF-DCF uitgebreid naar 100%. Sanquin Oy is een Finse dochteronderneming (100%) die de contacten met Finse afnemers onderhoudt in Finland.

Cao-akkoord

Sanquin baseert haar eigen cao altijd grotendeels op de cao voor ziekenhuizen en is per 2015 toe aan een nieuwe overeenkomst. De onderhandelingen met de vakbonden – over het overnemen of wijzigen van de punten uit de ziekenhuis-cao en het eventueel toevoegen van Sanquin-specifieke regelingen – duren dit jaar echter langer dan voorheen. Sanquin heeft een aantal moderniseringswensen voor de nieuwe cao in verband met maatschappelijke trends, zoals vergrijzing en verhoging van de pensioenleeftijd. Bovendien willen we de loonontwikkeling van de ziekenhuizen niet meer volgen vanwege de eigen financiële situatie. Dit vergt veel extra overleg en leidt onder meer tot een handtekeningactie van Sanquin-medewerkers.

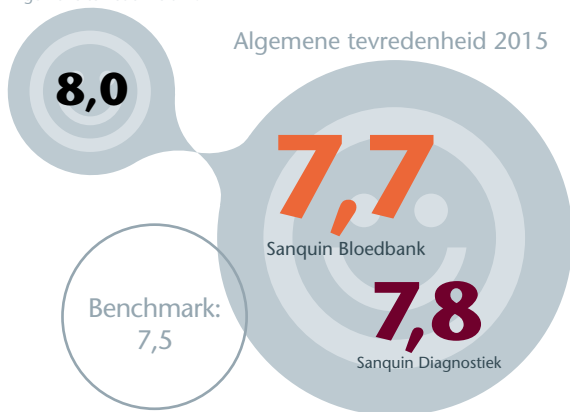
In september bereiken de vakbonden CNV en FNV een principeakkoord met Sanquin. De nieuwe cao voorziet in een reële loonontwikkeling, ruimte voor modernisering en uitgebreide mogelijkheden voor scholing en duurzame inzetbaarheid. De nieuwe cao loopt tot 1 januari 2017. In die tijd zullen medewerkers er in totaal 3% salaris bij krijgen.

Reorganisatie R&D Plasma Products

De afdeling Research & Development binnen Sanquin Plasma Products wordt teruggebracht tot een ondersteunende activiteit voor de kernbehoeften van het plasmaproductiebedrijf op de korte termijn. Te denken valt aan ondersteuning van het proces en productoptimalisatie en life-cycle management. Tegelijkertijd doet Sanquin, met het oog op de strategische behoeften van het plasmabedrijf op de langere termijn, onderzoek naar de (noodzaak van) toekomstige productinnovaties en hoe deze activiteit op een slagvaardige, nieuwe manier vorm te geven.

Sanquin blijft een not-for-profit-organisatie met de missie het leven van patiënten te redden of beter te maken.

Klantenonderzoek

De divisies Bloedbank en Diagnostiek doen in september het driejaarlijkse klantenonderzoek onder hun klanten. Het onderzoek is er op gericht om zo goed mogelijk verbeteringen door te kunnen voeren en de dienstverlening zoveel mogelijk af te stemmen op de wensen van de klant. Als benchmark is de Nationale Tevredenheidsindex gebruikt. Uit het onderzoek komt naar voren dat Sanquin voor klanten een stabiele organisatie is. De klanten zien Sanquin als een deskundig en betrouwbare organisatie. In 2016 zal de ontvangen feedback in de organisatie worden geïmplementeerd.

Alliantie Diagnostiek

Sanquin werkt vanaf 2014 samen met zes ziekenhuizen uit de regio Amsterdam en Flevoland aan de oprichting van een gezamenlijk laboratorium, waarin vier specialismen zijn vertegenwoordigd: klinische chemie, immuno hematologie, medische microbiologie en pathologie. De door Sanquins divisie Diagnostiek uitgevoerde patiëntendiagnostiek zal bij uitvoering van de plannen overgaan naar het gezamenlijke laboratorium. Het initiatief tot samenwerking is ingegeven door de overtuiging dat kwalitatief hoogwaardige diagnostische dienstverlening in de toekomst alleen nog maar kostenefficiënt kan worden aangeboden in een bundeling van kennis en infrastructuur. De voorgenomen samenwerking loopt in 2015 echter vertraging op.

Voorjaar 2016 wordt besloten dat het samenwerkingsverband in de oorspronkelijk beoogde vorm definitief niet doorgaat. De betrokken partijen worden het na intensief overleg niet eens over de zeggenschap van de alliantiepartners in de nieuwe bv. De onderlinge samenwerking die ondertussen op uitvoerend vlak al is ontstaan, wordt wel voortgezet. Sanquin gaat bovendien op zoek naar nieuwe vormen van samenwerking. Positieve ontwikkeling is dat de divisie Diagnostiek in de tussentijd veel bereikt op het gebied van kwaliteit, efficiency en samenwerking. Mede hierdoor verbeteren de financiële resultaten van de diagnostische activiteiten.

225

medewerkers maken gebruik van Sanquins aanbod van een gratis grieprik (een stijging van 20% t.o.v. 2014).

7,8

voor klanttevredenheid levert het driejaarlijkse onderzoek op dat Sanquin in 2015 weer uitvoert. De respons onder de klanten is maar liefst 60,2%.

11.200

levert de jaarlijkse kerstpakkettenactie onder medewerkers op in 2015. 224 daarvan schenken de waarde van hun pakket aan vluchtelingen-hulp via stichting Care.

124

leidinggevenden ronden in 2015 het leiderschapsprogramma af om de eigen leidinggevende capaciteiten te versterken.

46%

van de ondervraagden in het TNS-NIPO-onderzoek noemt spontaan Sanquin wanneer ze gevraagd wordt wie de bloedvoorziening in Nederland regelt. 63% noemt Sanquin wanneer ze bij dezelfde vraag uit een rijtje namen kunnen kiezen.

Belgische plasma-geneesmiddelenvoorziening

De Belgische organisatie CAF-DCF verwerkt een deel van het plasma dat Sanquin nodig heeft voor de productie van bijvoorbeeld het geneesmiddel Cinryze. Ook fractioneert CAF-DCF het Belgisch plasma, waarvan zij door externe bedrijven (waaronder Sanquin) geneesmiddelen laat maken voor de Belgische markt. Gedurende 2015 heeft Sanquin haar belang in CAF-DCF uitgebreid naar 100%.

Duurzaam door kou uit drinkwater te oogsten

In de winter is het Amsterdamse drinkwater best koud. Die kou is nuttig te gebruiken. Daarom besluiten de Amsterdamse drinkwaterleverancier Waternet en Sanquin om een installatie te bouwen die de kou uit het water oogst, zodat Sanquin er cleanrooms (steriele ruimten) en productieprocessen mee kan koelen. Op 3 november tekenen we hiervoor een intentieverklaring.

Het drinkwaterbedrijf leidt het water in de wintermaanden door een warmtewisselaar, waardoor de koude aan het water wordt onttrokken. Een deel van de koude kan Sanquin direct gebruiken. Het andere deel slaan we in de bodem op voor gebruik in de zomer. Voor Sanquin betekent dit 100% duurzame koude, bij de klanten van Waternet komt het water iets warmer binnen. Veel water wordt behalve voor het doorspoelen van toiletten, gebruikt voor het douchen. Hierdoor is er minder gas nodig om het water op temperatuur te brengen.

De levering van koude aan Sanquin moet een jaarlijkse besparing opleveren van 1.100 ton CO₂, vergelijkbaar met het jaarlijkse energieverbruik van 1.800 huishoudens. Mocht het systeem goed werken, dan kan het worden uitgebreid door de installatie van een extra warmtewisselaar. In Nederland is het de eerste keer dat een drinkwaterbedrijf iets anders levert dan water – kou in dit geval.

MARCO VAN OOIJEN
DIRECTEUR ZORG
BIJ ABN AMRO

“Sanquin bewaakt de duurzaamheid van haar businessmodel goed. Dat heeft ons het vertrouwen gegeven om door het verliesjaar 2014 heen te kijken en een herfinanciering te regelen. De Raad van Bestuur heeft aangetoond over een duidelijk strategisch inzicht te beschikken en laat zich waar nodig bijstaan door goede adviseurs. De bestuursleden kijken nu al vooruit naar 2020 en nemen ons mee in hun visie. Zo weet ik dat ze ook in de toekomst weloverwogen keuzes zullen maken.”

Risico's en risicobeheersing

Risicoprofiel

De activiteiten van Sanquin zijn deels gebaseerd op een wettelijke taak. Voor het overige spelen zij zich af in een marktconforme, internationale omgeving. In het marktconforme deel zijn er, vanuit de aard van die omgeving, andere risico's dan in het publieke deel.

De risicobereidheid van Sanquin is daarbij laag omdat voorop staat dat patiënten te allen tijde gebruik moeten kunnen maken van de vaak levensreddende producten van Sanquin. De risico's waarmee Sanquin wordt geconfronteerd, worden per divisie beoordeeld en op corporate niveau geanalyseerd.

Daling afzet producten

Door het wegvallen van de vraag naar sommige producten worden er minder verschillende producten uit eenzelfde hoeveelheid grondstof geïsoleerd. Hierdoor vermindert het aantal dragers voor de gemeenschappelijke kosten van inzameling, testen en bereiden van plasmageneesmiddelen. Voor sommige producten zijn of komen synthetische alternatieven op de markt en verwachten we een daling van de afzet. Ook afname van het gebruik van bloedproducten in ziekenhuizen vormt een financieel risico.

ICT

Sanquin heeft een verscheidenheid aan ICT-systemen (hardware, software, computernetwerken en datacommunicatie). De ICT-infrastructuur is ontworpen om de organisatie op een effectieve, betrouwbare en veilige manier te ondersteunen. De continuïteit van de bedrijfsprocessen is in hoge mate afhankelijk van de goede werking van de ICT-systemen. In 2014 is een begin gemaakt met de ICT-migratie onder een nieuw contract met Centric voor het beheer van de ICT-infrastructuur. Per 1 december 2015 is de transitie volledig afgerond. De performance en de werking van de veiligheidsmaatregelen in de ICT-omgeving worden daarom permanent gemonitord, zodat snelle bijsturing in geval van (dreigende) verstoringen mogelijk is. Voor applicaties die tijdkritische processen ondersteunen, zoals het landelijke testlaboratorium voor donaties, zijn alternatieve procedures ontwikkeld om mee te werken in het geval van technische storingen. Er is bovendien een overeenkomst gesloten met een laboratorium in België om in geval van nood naar dat laboratorium te kunnen uitwijken. De noodprocedures worden van tijd tot tijd in de praktijk getest.

Financiële positie

De financiële positie van Sanquin in termen van solvabiliteit en liquiditeit is gezond. Door tegenvallers in de kwaliteit van de operationele processen is het mogelijk dat productie en dus verkoop van producten vertraagt of gedeeltelijk stilvalt. Hierdoor kan de financiële positie van Sanquin worden aangetast.

Compliance

In 2013 ontvangt Sanquin een *warning letter* van de Amerikaanse toezichthouder FDA. De FDA heeft geconstateerd dat Sanquin op een aantal punten niet voldoet aan de kwaliteitseisen voor processen en systemen die gelden voor organisaties die geneesmiddelen leveren in de Verenigde Staten. De *warning letter* heeft geen directe gevolgen voor de mogelijkheden om producten te leveren op de Amerikaanse markt. Naar aanleiding van de *warning letter* is Sanquin met een omvangrijk *Compliance Enhancement Program* gestart dat gericht is op een structurele verbetering van organisatie, cultuur, processen, systemen en werkuitvoering binnen Sanquin Plasma Products. In 2016 zal de FDA een herinspectie uitvoeren.

Uitbreiding productie

In 2012 is een contract manufacturing-overeenkomst gesloten met Baxalta, waarbij is afgesproken dat Sanquin een aanzienlijk volume plasma en tussenproducten voor Baxalta gaat verwerken. In het verslagjaar is veel tijd en moeite gestoken in het ontwerp en de bouw van de daarvoor benodigde procesinstallaties en in de benodigde aanpassingen in organisatie en werkprocessen. Als gevolg van aanvullende wensen van Baxalta, de complexiteit van de uitbreiding van de faciliteiten en de start van het *Compliance Enhancement Program*, is de start van de werkzaamheden voor Baxalta vertraagd. Eind 2015 is een start gemaakt met de productie, waarna in 2016 en 2017 een verdere groei van de productie zal plaatsvinden. Dit kan gevolgen hebben voor de productieplanning van 2016 en verder, waardoor de geplande groei van de omzet mogelijk vertraagd wordt gerealiseerd.

Wet- en regelgeving in België

In 2014 is in België nieuwe wet- en regelgeving ingevoerd die onder andere gevolgen heeft voor de levering van plasmageneesmiddelen aan zorginstellingen. De nieuwe wetgeving kan tot gevolg hebben dat er elke drie jaar een aanbesteding uitgeschreven wordt voor leveringen aan ziekenhuizen en productie van het bijbehorende plasma. Als CAF-DCF deze tender verliest kan er mogelijk nog maar beperkt worden geleverd binnen België. Dit kan van grote invloed zijn op de winstgevendheid van CAF-DCF. De verwachting is dat de wet niet eerder dan in 2017 in zal gaan. Op dit moment zijn er gesprekken gaande tussen CAF-DCF en de Belgische overheid om de gevolgen te bespreken.

Belastingen

Eind 2012 liep de overeenkomst met de Belastingdienst, over de af te dragen vennootschapsbelasting over de winst van Sanquin, af. Vanaf 2013 is Sanquin daardoor volledig onderworpen aan het regime van de vennootschapsbelasting. Met de Belastingdienst worden afspraken gemaakt die ingaan op het moment dat de nieuw beoogde juridische structuur voor Sanquin in het kader van de risicoscheiding geheel is ingevoerd. Tot die tijd is een overgangsregime van toepassing. Uitgangspunt bij de te maken afspraken is dat de bloedvoorziening in Nederland niet duurder wordt. Concreet betekent dit dat over de publieke activiteiten geen vennootschapsbelasting wordt betaald en dat over interne leveringen binnen de Sanquin-groep geen btw hoeft te worden gerekend. Als onverhoopt andere afspraken van toepassing zijn na invoering van de juridische structuur of tijdens de overgangperiode, dan kan dat een onvoorziene kostenverhoging betekenen.

Risicobeheersing

Het werkmodel voor risicobeheersing is het *Committee of Sponsoring Organizations*-raamwerk (COSO) voor interne beheersing. De in dit raamwerk opgenomen elementen zijn binnen Sanquin in belangrijke mate aanwezig. Binnen alle divisies bestaan beleidsregels en procedures ter beheersing van geïdentificeerde risico's.

Zo zijn er statuten en documenten over besluitvormingsprocedures en bevoegdheden, ook voor projecten. In de 'accounting manual' staat een handleiding voor de inrichting van de financiële verslaggeving. Ook het cash- en valuta-management (treasurybeleid) is vastgelegd.

De organisatie kent verschillende gedragsregels, zoals een tekenbevoegdheidsbeleid, een gedragscode voor medewerkers en een klokkenluidersregeling. Daarin zijn onder andere voorschriften opgenomen ten aanzien van respectvol omgaan met collega's, ethiek, omkoping/corruptie en het gebruik van drank en drugs. Sanquin hanteert de gedragscode van de FEDERA voor het nader gebruik van lichaamsmateriaal ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Als een gedragsregel wordt overtreden, worden maatregelen genomen. In 2015 zijn geen gevallen van omkoping of corruptie geconstateerd. Er worden regelmatig risicoinventarisaties en evaluaties in het kader van het arbo- en milieubeleid gehouden en er zijn verzekeringen afgesloten op het gebied van productaansprakelijkheid en andere bedrijfsrisico's.

Het kwaliteitsbeleid is vastgelegd, en er zijn Standing Operating Procedures en voorzieningen ter beveiliging van de ICT-infrastructuur en back-upvoorzieningen in geval van technische storingen.

Kwaliteitsbeleid

Het kwaliteitsbeleid van Sanquin is schriftelijk vastgesteld en werkt met de kwaliteitssystemen GMP en ISO. De verschillende bedrijfsonderdelen worden frequent geïnspecteerd door de Inspectie Gezondheidszorg van het ministerie van VWS, ook in het kader van ISO-certificaties. Het uitvoeren van periodieke interne audits is één van de taken van de Concernstaf afdeling QA en maakt deel uit van de continue bewaking van het risicobeheersingsysteem, naast een auditprogramma gericht op het kwalificeren van de kritische toeleveranciers van Sanquin. Periodiek vinden er externe risico-inventarisaties en -evaluaties plaats, incidenteel ook in verband met de productaansprakelijkheidsverzekering.

Financiële instrumenten

De Raad van Bestuur heeft beleid vastgesteld op grond waarvan de Concernstaf afdeling Finance & Control het beheer van financiële risico's uitvoert. Zo wordt de inkoop waar mogelijk gecentraliseerd en worden zowel voor de verkoop als voor de inkoop zoveel mogelijk langdurige prijsafspraken in euro's gemaakt. De omvang van de financiële risico's waaraan Sanquin in de dagelijkse bedrijfsvoering onderhevig is, zoals rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's, zijn echter beperkt en Sanquin maakt dan ook geen gebruik van tot haar beschikking staande financiële instrumenten.

Financiële resultaten

De Sanquin-groep realiseert in 2015 een groei in opbrengsten van € 11,7 miljoen. Binnen de Plasmaproducten is ook in 2015 sprake van een forse stijging van de opbrengsten, die deels wordt tenietgedaan door de verdere daling van de omzet bij de Bloedbank. Het bedrijfsresultaat over 2015 heeft zich weten te herstellen; € 11,5 miljoen positief ten opzichte van € 23,0 miljoen negatief in 2014. Dit komt vooral voort uit een combinatie van omzetgroei met tegelijkertijd een daling in de kosten van grond- en hulpstoffen. Ondanks de doorgevoerde besparingen op uitgaven als gevolg van het efficiencyprogramma laten de overige bedrijfskosten in 2015 een stijging zien (€ 138,3 miljoen in 2015 ten opzichte van € 133,4 miljoen in 2014). Dit wordt veroorzaakt doordat ook in 2015 forse uitgaven zijn gedaan ten behoeve van kwaliteitsmaatregelen bij Plasmaproducten in respons op de van de FDA ontvangen warning letter. Deze extra kosten zijn overigens voor het grootste deel gedekt door bijdragen van onze CMO-partners. Mede door deze omstandigheden stijgt de nettowinst over 2015 naar € 6,6 miljoen positief (2014: € 16,6 miljoen negatief).

In verkorte vorm ziet de winst- en verliesrekening er als volgt uit:

(x € miljoen)	2015	2014	Mutatie	
	€	€	€	%
Opbrengsten	487,7	460,2	27,5	6,0
Kosten grond- en hulpstoffen	-123,5	-138,3	14,8	-10,7
Personeelskosten	-183,1	-184,2	1,1	-0,6
Brutomarge	181,1	137,7	43,4	31,5
Overige bedrijfskosten	-138,3	-133,4	-4,9	3,7
EBITDA	42,8	4,3	38,5	894,5
Afschrijvingen	-31,3	-27,4	-3,9	14,1
Bedrijfsresultaat	11,5	-23,0	34,5	-150,0
Financiële baten en lasten	-1,8	-1,7	-0,1	6,3
Belastingen	-3,2	7,3	-10,5	-143,9
Aandeel derden	0,1	0,8	-0,7	-90,6
Nettowinst	6,6	-16,6	23,2	-139,5

Belangrijke financiële ontwikkelingen in 2015

De totale opbrengsten stijgen in 2015 tot € 487,7 miljoen (2014: € 460,2 miljoen). Naast de productomzet die met € 11,7 miljoen is gestegen (van € 418,7 miljoen in 2014 naar € 430,4 miljoen in 2015), zijn hierin begrepen de overige opbrengsten (stijging van € 15,4 miljoen, vooral als gevolg van bijdragen van partners in de eenmalige extra kwaliteitskosten) en de voorraadmutatie (stijging van € 0,4 miljoen).

De productomzet, met een netto stijging van 3%, kan als volgt worden gespecificeerd:

(x € miljoen)	2015	2014	Mutatie	
	€	€	€	%
Per product				
Omzet Bloedbank	126,3	136,3	-10,0	-7
Omzet Plasma-producten	263,8	240,7	23,1	10
Omzet Diagnostiek	19,7	19,1	0,6	3
Omzet Reagents	11,8	12,2	-0,4	-3
Omzet Research	7,8	9,0	-1,2	-13
Omzet Overige activiteiten	0,9	1,4	-0,5	-38
Totaal	430,4	418,7		

(x € miljoen)	2015	2014	Mutatie	
	€	€	€	%
Geografisch				
Nederland	217,1	227,7	-10,6	-5
Buiten Nederland	213,3	191,0	22,3	12
Totaal	430,4	418,7		

De omzetgroei in Plasmaproducten (zowel bij SPP BV als bij CAF-DCF) is over de gehele linie zichtbaar. De omzet Plasmaproducten die onder eigen label wordt verkocht is gestegen, voornamelijk als gevolg van de verdere markt-introductie van Omniplasma in Nederland. De omzet Contract Manufacturing is gegroeid door opschaling van de productie van Cinryze en door de start van nieuwe contract manufacturing-activiteiten. De aanhoudende daling van de omzet bij de Bloedbank wordt veroorzaakt door een daling van de afzet van korthoudbare bloedproducten aan ziekenhuizen. De opbrengsten bij Research zijn hoofdzakelijk gedaald door een daling in de opbrengsten van contractresearch en ontvangen externe subsidies. De overige activiteiten zijn nagenoeg onveranderd gebleven.

De daling van de personeelskosten (met 0,6% naar € 183,1 miljoen) komt enerzijds door een stijging van de activiteiten bij Plasmaproducten en anderzijds door een daling van de activiteiten bij de Bloedbank. De daling in de materiaalkosten (met 10,7% naar € 123,5 miljoen) is vooral zichtbaar bij de Bloedbank en is gerelateerd aan de lagere afzet van korthoudbare bloedproducten. De brutomarge (opbrengsten minus materiaal- en personeelskosten) als percentage van de omzet is in 2015 als gevolg van deze ontwikkelingen gestegen en komt uit op 37,1% (2014: 29,9%).

Ondanks de doorgevoerde besparingen als gevolg van efficiencymaatregelen op de uitgaven, laten de overige bedrijfskosten een stijging van € 133,4 miljoen in 2014 naar € 138,3 miljoen in 2015 (zijnde een stijging van 3,7%) zien. Met name de investeringen in de kwaliteitsorganisatie van Plasmaproducten zorgen voor deze groei. Overigens worden deze additionele kwaliteitskosten grotendeels gedekt door extra bijdragen van onze CMO-partners. Per saldo stijgt de EBITDA-marge hierdoor van 0,9% in 2014 naar 8,8% in 2015.

De afschrijvingen stijgen in 2015 met 14,1% tot € 31,3 miljoen als gevolg van de ingebruikname van nieuwe productiefaciliteiten bij Plasmaproducten. De totale operationele kosten dalen per saldo in 2015 met 1,5% naar € 476,2 miljoen (2014: € 483,3 miljoen). Omdat de opbrengsten daarentegen met 6,0% stijgen, verbetert het bedrijfsresultaat van negatief € 23,0 miljoen in 2014 naar een positieve € 11,5 miljoen in 2015.

De financiële lasten, inclusief het resultaat deelnemingen, van € 1,8 miljoen zijn nagenoeg gelijk aan de financiële lasten van 2014 (€ 1,7 miljoen).

In 2015 is een belastinglast verantwoord van € 3,2 miljoen. Deze last is opgebouwd uit een belastinglast van € 2,9 miljoen voor in 2015 behaalde resultaten en een correctie op de belastinglast van voorgaande jaren van € 0,3 miljoen.

Alle benoemde opbrengsten en kosten leiden ertoe dat de nettowinst over het boekjaar 2015 € 6,6 miljoen bedraagt (2014: € 16,6 miljoen negatief).

De balans van Sanquin ziet er in verkorte vorm als volgt uit:

(x € miljoen)	2015	2014
	€	€
Vaste activa	198,2	208,7
Voorraden	183,1	160,9
Vorderingen	102,8	90,3
Liquide middelen	32,7	35,8
Totaal activa	516,8	495,7
Voorzieningen	8,2	13,8
Langlopende schulden	55,5	38,0
Kortlopende schulden	147,1	126,1
Groepsvermogen	306,0	317,8
Totaal passiva	516,8	495,7

Het balanstotaal komt uit op € 516,8 miljoen en stijgt daardoor met 4,3% ten opzichte van 2014 (€ 495,7 miljoen). Het totale werkkapitaal bedraagt € 171,5 miljoen (2014: € 161,0 miljoen). Binnen het werkkapitaal laten zowel de voorraden (+13,8%) en vorderingen (+13,8%) als de kortlopende schulden (+16,7%) een stijging zien. De liquide middelen dalen licht van € 35,8 miljoen naar € 32,7 miljoen. De voorraden en schulden zijn in 2015 gestegen als gevolg van de aankoop van restantplasma van een van de CMO-partners van Sanquin. De vorderingen zijn per balansdatum tijdelijk op een hoog niveau als gevolg van de hoge omzetten die in de laatste maanden van het jaar zijn gerealiseerd. In relatie tot de opbrengsten bedraagt het werkkapitaal (exclusief liquide middelen) 28,4% (2014 27,2%).

Het werkzaam vermogen (capital employed) blijft met € 375,8 miljoen nagenoeg gelijk aan 2014 (€ 375,4 miljoen). Het rendement op het werkzaam vermogen per ultimo boekjaar, gebaseerd op het bedrijfsresultaat, komt uit op 3,1% (2014: -/ - 6,1%). Daarmee laat ook deze ratio een mooie groei zien.

Het eigen vermogen per ultimo boekjaar bedraagt € 306,0 miljoen (2014: € 299,5 miljoen).

De solvabiliteit per ultimo boekjaar komt uit op 59,2% (2014: 60,4%). Met deze relatief stabiele ratio wordt ruimschoots voldaan aan de solvabiliteitseisen van de bank.

Het kasstroomoverzicht van Sanquin ziet er in verkorte vorm als volgt uit:

(x € miljoen)	2015	2014
	€	€
Bedrijfsresultaat	11.504	-23.021
Afschrijvingen en mutatie voorzieningen	25.601	26.150
Mutaties in werkkapitaal (voorraden, vorderingen en kortlopende schulden)	-13.558	-12.672
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	23.547	-9.543
Overige operationele mutaties	-4.938	5.633
Kasstroom uit operationele activiteiten	18.609	-3.910
Kasstroom uit investeringen immateriële vaste activa	-616	0
Kasstroom uit investeringen materiële vaste activa	-20.935	-36.960
Kasstroom uit investeringen financiële vaste activa	-17.622	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	17.521	2.713
Nettokasstroom	-3.043	-38.157

De nettokasstroom uit operationele activiteiten bedraagt € 18,6 miljoen positief (2014: € 3,9 miljoen negatief). De operationele kasstroom vóór werkkapitaal ligt met € 34,0 miljoen hoger op € 37,1 miljoen (2014: € 3,1 miljoen). De kasstroom inclusief mutaties op werkkapitaal (exclusief liquide middelen) is € 23,5 miljoen (2014: € 9,5 miljoen negatief). De vrije kasstroom bedraagt € 20,6 miljoen negatief (2014: € 40,9 miljoen negatief). Dat wordt verklaard doordat de beschikbare kasstroom niet voldoende is om alle investeringen te financieren.

Vooruitzichten 2016

Sanquin verwacht in 2016 een voortgaande stijging van de omzet als gevolg van verdere groei van de contract manufacturing-activiteiten van Plasmaproducten. Door verdere noodzakelijke investeringen in de kwaliteitsorganisatie om de productie FDA-compliant te maken, blijft de winstgevendheid onder druk staan. Naar verwachting is Sanquin in staat om in 2016 zonder additionele externe financiering de noodzakelijke onderhoudsinvesteringen uit te voeren.

Er is het hele jaar hard gewerkt om alle knelpunten die de FDA-inspecteurs eerder signaleerden, aan te pakken. Veel knelpunten zijn opgelost, maar er blijken bij beide faciliteiten ook nieuwe punten voor verbetering te zijn, waardoor de warning letter nog steeds van kracht is. Wel kan de productie van Cinryze voor Amerikaanse patiënten doorgaan. Dat is de conclusie van een bezoek dat Sanquin bracht aan de FDA op 27 april 2015.

Het gesprek diende om de FDA inzicht te geven in de vorderingen die we maken met het verbeteren van de compliance bij de productie van geneesmiddelen voor de VS. De FDA had ons uitgenodigd, omdat er vragen waren over het tempo waarin de verbetering van het kwaliteitsbewustzijn verliep. In het constructieve gesprek heeft de FDA vertrouwen uitgesproken in de voortgang. Dit hebben we bereikt door een pakket aan maatregelen te presenteren. Afgesproken is dat een door zowel de FDA als Sanquin vertrouwde partij, Quantic,

de komende periode toezicht gaat houden op de productie, kwaliteitscontrole en vrijgifte in Amsterdam en Brussel. Ook zal Sanquin maandelijks contact onderhouden met de FDA om de voortgang door te nemen. De FDA heeft uitgesproken overtuigd te zijn van het commitment van zowel Sanquin als Shire. Begin mei 2016 heeft de FDA een nieuwe inspectie uitgevoerd en op grond daarvan worden momenteel de impact op de aanpak van de kwaliteitsissues en de productieplanning voor 2016 en verder bepaald.

Medio 2016 zal besloten worden hoe de verdere implementatie van de juridische herstructurering vorm gaat krijgen. Het voornemen is om ook voor de divisie Reagents een separate bv op te richten en om vervolgens Sanquin Holding BV, die volledig eigendom van de Stichting is, eigenaar van de commerciële vennootschappen te maken.

RAAD VAN BESTUUR

Samenstelling

De Raad van Bestuur bestond in 2015 uit:
ir. H.M. le Clercq (voorzitter tot 1 september 2015)
drs. D.J. van den Berg (voorzitter vanaf 1 september 2015)
drs. H.J.C. de Wit (vicevoorzitter)
prof. dr. R.A.W. van Lier (lid)
dr. P. de Geus (lid)

mr. O. Dijkstra (secretaris)

Vergaderingen

De Raad van Bestuur vergadert in 2015 drieënvijftig keer. Op verzoek van het bestuur worden leden van het managementteam en de concernstaf voor de vergaderingen uitgenodigd. Alle genomen besluiten worden in besluitenlijsten en notulen vastgelegd. Bij zijn activiteiten hanteert de Raad van Bestuur de Sanquin Corporate Governance Code en het Bestuursreglement, die spelregels en omgangsvormen omvatten voor goed bestuur, effectief toezicht en een heldere verantwoording.

Sanquin legt op transparante wijze verantwoording af over haar activiteiten en maatschappelijke verantwoordelijkheden. De Raad hanteert normen voor goed bestuur en draagt zorg voor een heldere verantwoording van haar activiteiten. Bij de vaststelling van beleid houdt Sanquin rekening met de opvattingen van donors, ziekenhuizen en andere stakeholders.

Nevenfuncties

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste nevenfuncties opgenomen van de leden van de Raad van Bestuur van Sanquin. De nevenfuncties van de Raad van Bestuur hebben de goedkeuring van de Raad van Toezicht.

Ir. H.M. le Clercq (1945)

Hoofdfunctie: voorzitter Raad van Bestuur Sanquin Bloedvoorziening (tot 1 september 2015)

Nevenfuncties: lid Raad van Toezicht Spaarne Gasthuis, lid Raad van Toezicht Lange Land Ziekenhuis, lid Raad van Commissarissen Koninklijk Instituut voor de Tropen, lid Raad van Toezicht Reumafonds, penningmeester Erfocentrum

Drs. D.J. van den Berg (1953)

Hoofdfunctie: voorzitter Raad van Bestuur Sanquin Bloedvoorziening (per 1 september 2015)

Nevenfuncties: lid van Raad van Commissarissen N.V. Nederlandse Gasunie, lid International Advisory Board PolyU Hong Kong, lid International Visitor's Program Advisory Board ministerie van Buitenlandse Zaken, voorzitter Atlantische Commissie, lid Commissie Europese Integratie van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Adviesraad Internationale Vraagstukken, lid International Advisory Board van het Moscow Institute of Physics and Technology, voorzitter Foundation Board IHE

Drs. H.J.C. de Wit (1953)

Hoofdfunctie: vicevoorzitter Raad van Bestuur Sanquin Bloedvoorziening

Nevenfuncties: lid Raad van Bestuur CVBA CAF/DCF te Brussel (vanaf 16 mei 2014), voorzitter Raad van Toezicht BisLife (vanaf 15 mei 2015), lid Committee of Experts on Blood Transfusion van het EDQM (European Directorate on the Quality of Medicines) van de Raad van Europa, lid TS 093 Plasma Supply Management WG van het EDQM van de Raad van Europa, lid van de Raad van Bestuur van de European Blood Alliance, bestuurslid Stichting IDTM, bestuurslid Stichting Tekke Huizinga Fonds, lid communicatieplatform voor medisch adviseurs bij Fresenius, lid EMEA klantenpanel bij Caridian BCT, lid Raad van Advies TRIP

Prof. dr. R.A.W. van Lier (1956)

Hoofdfunctie: lid Raad van Bestuur Sanquin Bloedvoorziening

Nevenfuncties: hoogleraar experimentele immunologie - UvA, lid Raad van Bestuur CVBA CAF/DCF te Brussel (vanaf 28 mei 2015), lid Raad van Toezicht BisLife (vanaf 15 mei 2015), bestuurslid Stichting Immunovalley, vice president EFIS (European Federation of Immunological Societies), voorzitter wetenschappelijke adviesraad MS Research, lid wetenschappelijke adviesraad Nederlands Long Fonds, lid wetenschappelijke adviesraad Landsteiner Stichting voor Bloedtransfusie Research

Dr. P. de Geus (1957)

Hoofdfunctie: lid Raad van Bestuur Sanquin Bloedvoorziening (per 1 september 2015), directeur Sanquin Plasma Products BV

Nevenfuncties: geen

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Samenstelling

De Raad van Toezicht bestaat in 2015 uit:

prof. dr. F.C. Breedveld (voorzitter)

mw. drs. K. Bergstein (vicevoorzitter en voorzitter auditcommissie)

M.J.W. Bontje

prof. dr. C.G. Figdor

ir. A.K. Lahr (lid auditcommissie)

mr. O. Dijkstra (secretaris)

De Raad houdt toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken bij Sanquin. Tevens adviseert de Raad over de strategie en de activiteiten van Sanquin en beslist door goedkeuring over belangrijke voorstellen van de Raad van Bestuur. Bij zijn activiteiten hanteert de Raad de Sanquin Corporate Governance Code die spelregels en omgangsvormen omvat voor goed bestuur, effectief toezicht en een heldere verantwoording. De Raad van Toezicht is zo samengesteld, dat aan de statutaire eisen van deskundigheid en ervaring ruimschoots wordt voldaan.

Vergaderingen

De Raad vergadert in 2015 vijftien keer, waarvan vier regulier geplande vergaderingen. In de buitengewone vergaderingen besteedt de Raad bijzondere aandacht aan de financiële situatie en de transactie van aandelen in CAF-DCF. Daarnaast onderhouden leden van de Raad individuele contacten met bestuursleden en medewerkers van Sanquin. Op 22 oktober spreekt de voorzitter van de Raad met de Ondernemingsraad van Sanquin over de algemene gang van zaken in de organisatie. In aanwezigheid van de externe accountant worden financiële rapportages, het jaarverslag 2014, de jaarrekening 2014 en het verslag van de accountant besproken en goedgekeurd. De Raad keurt het beleidsplan, de begroting voor 2016 en het Middellange Termijn Plan goed.

De auditcommissie, bestaande uit de leden Bergstein en Lahr, die toezicht houdt op de werking van de financiële informatievervalsing, de interne risicobeheersings- en controlesystemen en opvolging van aanbevelingen van de externe accountant, vergadert in 2015 drie keer.

Actualiteiten

De Raad van Toezicht besteedt in het verslagjaar uitgebreid aandacht aan de volgende onderwerpen:

Voorzitter Raad van Bestuur

De Raad van Toezicht zoekt naar een nieuwe voorzitter.

Per 1 september 2015 benoemt de Raad drs. Dirk Jan van den Berg als voorzitter van de Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht besluit tot uitbreiding van de Raad van Bestuur met een extra lid en tevens verantwoordelijke portefeuillehouder voor de divisie Plasmaproducten, dr. Pieter de Geus.

Financiële situatie

De Raad van Toezicht bespreekt de maatregelen die worden ingevoerd om de kosten te beperken en de cashflow op peil te houden.

Structuurwijziging

De Raad laat zich meerdere malen informeren over de nadere uitwerking van een andere juridische structuur van Sanquin en de gesprekken daarover met het ministerie van VWS. In april 2015 besluit de Raad van Toezicht tot het afsplitsen van de divisie Plasmaproducten naar Sanquin Plasma Products BV en het oprichten van Sanquin Holding BV. De Raad neemt kennis van het convenant dat gesloten wordt tussen Sanquin en het ministerie van VWS.

CAF-DCF

In 2015 besluit de Raad om de aandelen van de minderheids-aandeelhouders (het Belgische Rode Kruis en het Franse Laboratoire français du fractionnement et des biotechnologies) in de Centrale Afdeling voor de Fractionering van het Belgische Rode Kruis (CAF) te kopen. Sanquin verkrijgt daarmee een volledig belang in het Belgische CAF.

ConQuaestor

De Raad bespreekt met de Raad van Bestuur de uitkomsten van de onderzoeken die ConQuaestor uitvoert in opdracht van het ministerie van VWS naar de plasmamarktprijs en de risico's van de private activiteiten van Sanquin voor de nationale bloedvoorziening.

Warning letter FDA

De Raad laat zich uitgebreid informeren over de effecten van correctieve acties, de voortgang van het *Compliance Enhancement Program* en de investeringen die benodigd zijn in verband met de *warning letter* die Sanquin in 2013 heeft ontvangen van de Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA).

Voortgang ontwikkelingen Plasma Products

De Raad bespreekt de ontwikkelingen in de samenwerking en contractonderhandelingen met strategische samenwerkingspartners van Sanquin in Amsterdam en van de dochteronderneming CAF-DCF in België.

Alliantie Diagnostiek

De Raad laat zich informeren over de gesprekken over een nog op te richten gezamenlijk diagnostieklaboratorium waar Sanquin naast zes Amsterdamse ziekenhuizen in zal deelnemen als aandeelhouder.

Bislife

De Raad stemt in met de bestuurlijke samenwerking tussen Sanquin en BisLife om te komen tot een verdere ontwikkeling van de weefselactiviteiten van de businessunit Sanquin Tissues & Cells.

Evaluatie

De Raad van Toezicht evalueert onder externe begeleiding zijn eigen functioneren en constateert dat zijn leden voldoende onafhankelijk zijn. De besluitvormingsprocedure in de Raad van Toezicht is zo vormgegeven dat belangenverstrengeling wordt vermeden. De Raad evalueert tussentijds het functioneren van de Raad van Bestuur.

De grote betrokkenheid en inzet van donors maken ook in 2015 de kwaliteit, veiligheid en beschikbaarheid van bloedproducten mogelijk. De Raad van Toezicht is hen en alle medewerkers van Sanquin buitengewoon erkentelijk voor hun inzet in 2015 en de wijze waarop zij de doelstellingen van Sanquin samen hebben gerealiseerd.

Amsterdam, 17 juni 2016

Raad van Toezicht

Nevenfuncties

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste nevenfuncties opgenomen van de leden van de Raad van Toezicht.

Prof. dr. F.C. Breedveld (1950)

Voorzitter RvT vanaf juli 2013, benoemd september 2010, aftredend september 2018, niet herbenoembaar.

Hoofdfunctie: tot 1 mei 2015: voorzitter Raad van Bestuur Leids Universitair Medisch Centrum

Nevenfunctie heel 2015: voorzitter Raad van Toezicht Ipse de Bruggen

Nevenfunctie tot 1 mei 2015: voorzitter Stichting Curium, voorzitter Stichting Trombosedienst Leiden e.o., voorzitter Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V., lid bestuur Stichting Leiden Bio Science Park, lid algemeen bestuur Leids Universiteits Fonds, lid bestuur Bontius Stichting, lid Raad van Toezicht VeerStichting

Nevenfunctie vanaf 1 september 2015: voorzitter Raad van Toezicht Nij Smellinghe ziekenhuis

Mw. drs. K.T.V. Bergstein, MBA (1967)

Benoemd 1 september 2012, aftredend 1 september 2016, herbenoembaar.

Hoofdfunctie: lid Raad van Bestuur ASR Nederland N.V.

Nevenfuncties: lid Raad van Toezicht Universiteit Utrecht, lid Raad van Commissarissen Human Total Care

M.J.W. Bontje (1954)

Benoemd 1 juni 2013, aftredend 1 juni 2017, herbenoembaar.

Hoofdfunctie: eigenaar Bontje Advies en Management

Nevenfuncties: voorzitter InEen, voorzitter Raad van Toezicht Breburg, voorzitter Raad van Toezicht Rivas, voorzitter Raad van Toezicht Oogheekundig Medisch Centrum Zaandam, lid Raad van Commissarissen Excen, bestuurslid Stichting Wie beter eet wordt Sneller Beter, voorzitter Stichting Pand Hospice Nieuwegein

Prof. dr. C.G. Figdor (1953)

Benoemd 1 juni 2013, aftredend 1 juni 2017, herbenoembaar.

Hoofdfunctie: hoogleraar Immunologie Radboud Universitair Medisch Centrum Nijmegen

Nevenfuncties: lid Gezondheidsraad, lid Wetenschappelijke Raad Kika, lid Advisory Board NK, initiator van 'Wetenschapsknooppunt Radboud Universiteit'

Ir. A.K. Lahr (1968)

Benoemd 1 juli 2013, aftredend 1 juli 2017, herbenoembaar.

Hoofdfunctie: eigenaar ALCO

Nevenfuncties: geen

JAARREKENING 2015

Geconsolideerde Jaarrekening 2015

Geconsolideerde balans per 31 december 2015 (voor resultaatbestemming)

	(x € 1.000,-)	Ref.	31 december 2015		31 december 2014	
			€	€	€	€
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa		6	656		0	
Materiële vaste activa		7	194.572		204.936	
Financiële vaste activa		8	3.000		3.750	
				198.228		208.686
Vlottende activa						
Vorraden		9	183.070		160.945	
Vorderingen		10	102.765		90.339	
Liquide middelen		11	32.742		35.785	
				318.577		287.069
				516.805		495.755
Passiva						
Groepsvermogen						
Eigen vermogen		13	306.033		299.467	
Aandeel derden		14	0		18.372	
				306.033		317.839
Voorzieningen		15		8.154		13.812
Langlopende schulden		16		55.529		38.008
Kortlopende schulden		17		147.089		126.096
				516.805		495.755

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2015

	(x € 1.000,-)	Ref.	2015		2014	
			€	€	€	€
Netto-omzet		19	430.400		418.705	
Wijziging in voorraden gereed product en onderhanden werk			20.888		20.488	
Overige bedrijfsopbrengsten		20	36.407		21.043	
Som der bedrijfsopbrengsten				487.695		460.236
Kosten van grond- en hulpstoffen			123.508		138.296	
Lonen en salarissen		21	152.206		152.812	
Sociale lasten incl. pensioen		21	30.916		31.370	
Afschrijvingskosten		25	31.259		27.363	
Overige bedrijfskosten		26	138.302		133.416	
Som der bedrijfslasten				476.191		483.257
Bedrijfsresultaat				11.504		-23.021
Opbrengst financiële vaste activa		28		-586		-814
Rentebaten		28		174		341
Rentelasten		28		-1.395		-1.239
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen				9.697		-24.733
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		30		-3.207		7.345
Aandeel derden		31		75		846
Resultaat na belastingen				6.565		-16.542

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2015

	(x € 1.000,-)	Ref.	2015		2014	
			€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten						
Bedrijfsresultaat				11.504		-23.021
<i>Aanpassingen voor:</i>						
Afschrijvingen	25		31.259		27.363	
Mutatie voorzieningen	15		-5.658		-1.213	
				25.601		26.150
<i>Verandering in werkkapitaal:</i>						
Toename voorraden	9		-22.125		-1.481	
Toename vorderingen	10		-12.426		-7.642	
Toename kortlopende schulden	17		20.993		-3.549	
				-13.558		-12.672
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				23.547		-9.543
Mutatie aandeel derden	31		75		0	
Overige mutaties consolidatie	28		-585		-814	
Ontvangen interest	28		174		341	
Vennootschapsbelasting	30		-3.207		7.345	
Betaalde interest	28		-1.395		-1.239	
				-4.938		5.633
Kasstroom uit operationele activiteiten				18.609		3.910-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten						
Investerings immateriële vaste activa	6		-616		0	
Investerings materiële vaste activa	7		-20.935		-36.960	
Investerings financiële vaste activa	8		750		0	
Mutatie aandeel derden	14		-18.372		0	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				-39.173		-36.960
				-20.564		-40.870
Kasstroom uit financieringsactiviteiten						
Ontvangst uit langlopende schulden	16		20.000		4.136	
Aflossing langlopende schulden	16		-2.479		-1.423	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				17.521		2.713
Nettokasstroom				-3.043		-38.157
Toename/(afname) geldmiddelen	11			-3.043		-38.157

Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:

	(x € 1.000,-)	2015		2014	
		€	€	€	€
Stand per 1 januari			35.785		73.942
Mutatie boekjaar			-3.043		-38.157
Stand per 31 december			32.742		35.785

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De activiteiten van Sanquin betreffen de bereiding en levering van lang en kort houdbare bloedproducten in Nederland, de EU en de Verenigde Staten van Amerika alsmede bloedonderzoek in opdracht van derden. Sanquin voert tevens gesubsidieerd en contractonderzoek uit en verzorgt onderwijs in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. In België worden door dochteronderneming CAF-DCF lang houdbare bloedproducten bereid en geleverd. In Finland wordt door Sanquin Oy voor de lokale markt de marketing verzorgd voor de lang houdbare bloedproducten.

Stichting Sanquin Bloedvoorziening heeft als statutaire zetel en als hoofdlocatie Plesmanlaan 125, 1066 CX te Amsterdam en is ingeschreven in de Kamer van Koophandel Amsterdam onder nummer 41217565.

1.2 Vestigingsadres

Sanquin is feitelijk gevestigd op Plesmanlaan 125, 1066 CX te Amsterdam.

1.3 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van de Stichting Sanquin Bloedvoorziening zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

1.4 Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van de Stichting Sanquin Bloedvoorziening, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin de Stichting Sanquin Bloedvoorziening overheersende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

Stichting Sanquin Bloedvoorziening staat aan het hoofd van de Sanquin-groep. De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-resultaten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

- Stichting Sanquin Bloedvoorziening, Amsterdam, Nederland
- Sanquin Holding BV, Amsterdam, Nederland (100%)
- Sanquin Plasma Products BV, Amsterdam, Nederland (100%)
- Euroclone BV, Amsterdam, Nederland (100%)
- CAF-DCF CVBA, Neder-Over-Heembeek, België (100%)
- CAF-DCF M&S BVBA, Neder-Over-Heembeek, België (100%)
- Sanquin Oy, Helsinki, Finland (100%)

Op 22 april 2015 heeft Stichting Sanquin Bloedvoorziening de nieuwe vennootschap Sanquin Holding BV opgericht, waarin een 100%-belang gehouden wordt (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*). Derhalve worden met ingang van boekjaar 2015 de financiële gegevens van Sanquin Holding BV in de consolidatie opgenomen.

Op 15 mei 2015 heeft Sanquin Holding BV 24,99% van de aandelen in het vermogen van CAF-DCF CVBA gekocht voor een bedrag van € 6,9 miljoen. Op 24 augustus 2015 heeft Euroclone BV 24,99% van de aandelen in het vermogen van CAF-DCF CVBA gekocht voor € 12 miljoen. Vanaf dat moment houdt de Sanquin-groep een 100% belang in CAF-DCF CVBA en worden de financiële gegevens geheel in de consolidatie opgenomen.

Sanquin Plasma Products BV is door middel van een akte van oprichting en splitsing op 24 april 2015 opgericht als 100% dochteronderneming van Stichting Sanquin Bloedvoorziening (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*). Derhalve worden met ingang van boekjaar 2015 de financiële gegevens van Sanquin Plasma Products BV in de consolidatie opgenomen.

Op 21 oktober 2015 is CAF-DCF M&S BVBA opgericht. Sanquin Holding BV en Euroclone BV houden beide 50% van de aandelen in deze vennootschap. Derhalve worden met ingang van boekjaar 2015 de financiële gegevens van CAF-DCF M&S BVBA in de consolidatie opgenomen.

1.5 Toepassing van artikel 2:402 BW

Aangezien de winst-en-verliesrekening over 2015 van de Stichting Sanquin Bloedvoorziening in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, wordt in de enkelvoudige jaarrekening volstaan met een beperkte toelichting op de balans en de winst-en-verliesrekening.

1.6 Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Sanquin en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

1.7 Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend over de desbetreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen (zie verder paragraaf 3.1.1).

Ingeval het gesaldeerde bedrag van de positieve en negatieve goodwill activa oplevert, wordt dit gesaldeerde bedrag gepresenteerd en nader toegelicht onder de immateriële vaste activa.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

1.8 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen gemiddelde koersen. Koersverschillen met betrekking tot liquide middelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

2. Algemene grondslagen

2.1 Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 Vreemde valuta

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening van de groepsmaatschappijen worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de groepsmaatschappij voornamelijk haar bedrijfsactiviteiten uitoefent (de functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit zijn de functionele en presentatievaluta van Sanquin.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening. Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta, worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

2.4 Leasing

Bij de Stichting Sanquin Bloedvoorziening kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de Stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

3.1.1 Goodwill

Positieve goodwill voortkomend uit acquisities en berekend in overeenstemming met paragraaf 1.7 *Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen* wordt geactiveerd

en lineair afgeschreven gedurende de geschatte economische levensduur.

Negatieve goodwill valt vrij in de winst-en-verliesrekening voor zover lasten en verliezen zich voordoen, indien hier bij de verwerking van de overname rekening mee is gehouden en deze lasten en verliezen betrouwbaar zijn te meten. Indien geen rekening is gehouden met verwachte lasten of verliezen, dan valt de negatieve goodwill vrij in overeenstemming met het gewogen gemiddelde van de resterende levensduur van de verworven afschrijfbaar activa. Voor zover de negatieve goodwill uitkomt boven de reële waarde van de geïdentificeerde niet-monetaire activa wordt het meerdere direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

3.2 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Op vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering wordt niet afgeschreven tot het moment dat het actief in gebruik wordt genomen. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 3.4.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur, of lagere bedrijfswaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten. De implementatiekosten van software worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Er is geen sprake van een verplichting tot herstel na afloop van het gebruik van de activa. Voor de toekomstige kosten voor groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

3.3 Financiële vaste activa

3.3.1 Deelnemingen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de

nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, kan men ervan uitgaan dat er invloed van betekenis is. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de Stichting Sanquin Bloedvoorziening in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden, uitgaande van de waarden bij eerste waardering, de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

3.3.2 Vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten (indien materieel). Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde opbrengstwaarde. Bijzondere waardeverminderingen worden direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

3.3.3 Effecten

De onder financiële vaste activa opgenomen effecten die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de onderneming duurzaam te dienen, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Waardeverminderingen van deze effecten worden verwerkt ten laste van de winst-en-verliesrekening.

3.4 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de Stichting wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de

realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief. Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de Stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

3.5 Voorraden

3.5.1 Grond- en hulpstoffen en halffabricaten

De grondstoffen omvatten plasma en hulpmaterialen. Deze voorraden zijn gewaardeerd tegen (gemiddelde) kostprijs of eventuele lagere marktwaarde. Wijzigingen van de gemiddelde kostprijs worden door het boeken van een herwaarderingsresultaat vertaald in een aangepaste waarde van de voorraad. Incourante voorraden worden waar nodig als nihil gewaardeerd.

De halffabricaten, inclusief de per balansdatum onderhanden productie, zijn gewaardeerd tegen direct bestede kosten plus een opslag voor directe fabricagekosten, of eventuele lagere marktwaarde. Incourante voorraden worden waar nodig als nihil gewaardeerd.

3.5.2 Gereed product en handelsgoederen

De voorraad gereed product is gewaardeerd tegen de grondstofkosten plus de direct toerekenbare fabricagekosten, dan wel lagere marktwaarde. Incourante voorraden worden waar nodig als nihil gewaardeerd.

Handelsgoederen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Wijzigingen van de recente verkrijgingsprijzen worden door het boeken van een herwaarderingsresultaat vertaald in een aangepaste waarde van de voorraad. Incourante voorraden worden waar nodig als nihil gewaardeerd.

3.5.3 Onderhanden werk contract manufacturing

Het te fractioneren plasma of de tussenproducten ten behoeve van het onderhanden werk inzake contract manufacturing worden door de betreffende contractpartij geleverd en blijven

tijdens het gehele productieproces eigendom van de contractpartij. Deze worden derhalve door Sanquin niet gewaardeerd. Als onderhanden werk wordt verantwoord de door Sanquin toegevoegde waarde per balansdatum.

3.6 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.7 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan een jaar. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.8 Aandeel derden

Het aandeel derden als onderdeel van het groepsvermogen wordt gewaardeerd tegen het bedrag van het nettobelang in de desbetreffende groepsmaatschappijen.

3.9 Voorzieningen

3.9.1 Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

3.9.2 Voorzieningen personeel

De personele voorzieningen bestaan uit verplichtingen met betrekking tot jubileumuitkeringen en doorbetaling bij langdurige ziekte.

3.9.3 Latente belastingvorderingen en -verplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Latente belastingen worden verantwoord voor tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures, tenzij Sanquin in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijk verschil te bepalen en het niet waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst zal aflopen.

Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

3.10 Schulden

Schulden worden bij de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het gedeelte van de langlopende schulden dat wordt afgelost in het komende boekjaar, is opgenomen onder de kortlopende schulden.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen kunnen al gerealiseerd worden zodra zij voorzienbaar zijn.

4.2 Opbrengstverantwoording

4.2.1 Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot het eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

4.2.2 Verlenen van diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden verwerkt indien en voor zover de betreffende diensten daadwerkelijk zijn verricht.

4.2.3 Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

4.3 Netto-omzet

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de groep.

4.4 Kosten van grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen zijn de aan de netto-omzet direct toe te rekenen verbruikte grondstoffen, alsmede kosten van fabricage tegen inkoopwaarde, dan wel bij handelsgoederen de directe inkoopwaarde. Tevens zijn hierin begrepen, indien van toepassing, de afwaardering van voorraden tot lagere marktwaarde en eventuele getroffen voorzieningen voor incurante voorraden.

4.5 Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan onder andere uit de opbrengsten van licenties en productontwikkeling voor derden en uit aan derden doorbelaste kosten.

4.6 Personeelsbeloningen

4.6.1 Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenbijdragen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

4.6.2 Pensioenen

Stichting Sanquin Bloedvoorziening maakt voor de pensioenregeling in Nederland gebruik van het Pensioenfonds Zorg & Welzijn. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddelde verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Pensioenfonds Zorg & Welzijn.

De verplichtingen die voortvloeien uit de rechten van het personeel, zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg & Welzijn. Sanquin draagt hiervoor premie af waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad (het vermogen van het pensioenfonds

gedeeld door zijn toekomstige financiële verplichtingen) van het pensioenfonds dit toelaat.

Naar de stand van 31 december 2015 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 97% (bron: website www.pfzw.nl d.d. 18 maart 2016). Het pensioenfonds dient een beleidsdekkingsgraad van ten minste 127% te hebben om te voorkomen dat extra stortingen moeten worden verricht door de aangesloten instellingen, of dat bijzondere premieverhogingen moeten worden doorgevoerd. Sanquin heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Sanquin heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar als last verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Pensioenregelingen van dochterondernemingen in het buitenland, die vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, worden eveneens volgens de verplichtingenbenadering verwerkt. Van buitenlandse pensioenregelingen die niet vergelijkbaar zijn, wordt de beste schatting gemaakt van de per balansdatum bestaande verplichting, op basis van een in Nederland algemeen aanvaarde actuariële waarderingsmethodiek.

4.7 Afschrijvingen op immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van immateriële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4.8 Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4.9 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

4.10 Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met vrijgestelde winstbestanddelen, investerings- en overige faciliteiten.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1 Marktrisico

5.1.1 Algemeen

Stichting Sanquin Bloedvoorziening is onderhevig aan verschillende financiële risico's: prijsrisico (waaronder valutarisico, marktrisico en rente- en kasstroomrisico), kredietrisico en liquiditeitsrisico. De omvang van deze risico's in de dagelijkse bedrijfsvoering is niet zodanig dat financiële instrumenten worden gebruikt om de risico's af te dekken. Het beheer van financiële risico's wordt centraal uitgevoerd door de Concernstaf afdeling Finance & Control op basis van beleid dat is vastgesteld door de Raad van Bestuur.

5.1.2 Prijsrisico

Stichting Sanquin Bloedvoorziening is onderhevig aan risico's met betrekking tot grondstof- en energieprijzen. Dit risico wordt beheerst door de afhankelijkheid van leveranciers zoveel mogelijk te verminderen, de inkoop waar mogelijk te centraliseren en zoveel mogelijk langdurige prijsafspraken te maken met leveranciers. Uitgangspunt bij het aangaan van inkooprelaties is dat wordt gestreefd naar prijsstijgingen die vallen binnen de marges van de overheidsregeling voor prijscompensatie voor budgetten in de gezondheidszorg.

5.1.3 Valutarisico

Stichting Sanquin Bloedvoorziening is voornamelijk werkzaam in de Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika. Indien significante meerjarige leveringsverplichtingen worden aangegaan, zoals bij de levering van Cinryze voor de Amerikaanse markt, worden in principe prijsafspraken in euro's gemaakt, ook als levering plaatsvindt aan landen buiten de Europese Unie.

De resterende transacties in buitenlandse valuta aan zowel in- als verkoopzijde zijn relatief gering en eventuele daaruit resulterende risico's worden derhalve niet afgedekt.

5.1.4 Rente- en kasstroomrisico

Stichting Sanquin Bloedvoorziening loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Sanquin risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Sanquin risico's ten aanzien van de marktwaarde.

Met betrekking tot deze vorderingen en schulden worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico's gecontracteerd.

5.2 Kredietrisico

Stichting Sanquin Bloedvoorziening heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Verkoop van kort houdbare bloedproducten vindt plaats aan Nederlandse ziekenhuizen. Bij de verkoop van lang houdbare bloedproducten vindt alleen verkoop plaats aan afnemers die voldoen aan de kredietwaardigheidstoets van Sanquin. Verkoop vindt plaats op basis van krediettermijnen tussen de 14 en 60 dagen. Voor grote leveringen kunnen aanvullende zekerheden worden gevraagd, waaronder vooruitbetalingen en garantiestellingen, of worden kredietverzekeringen afgesloten.

Sanquin Plasma Products realiseert een groot deel van haar contract manufacturing-omzet bij een beperkt aantal relaties. Kredietwaardigheidstoetsen voor deze relaties geven geen aanleiding om dit kredietrisico door middel van financiële instrumenten af te dekken.

5.3 Liquiditeitsrisico

Stichting Sanquin Bloedvoorziening maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten. Met ingang van augustus 2015 is Sanquin gehouden aan een bankconvenant (zie voor meer informatie paragraaf 16: *Langlopende schulden*).

Toelichting op de balans

6. Immateriële vaste activa

Op 15 mei 2015 heeft Sanquin Holding BV 24,99% van de aandelen in het vermogen van CAF-DCF CVBA gekocht voor een bedrag van € 6,9 miljoen. Het bedrag van de aankoopwaarde is bepaald op basis van de nettovermogenswaarde volgens waarderingsgrondslagen van CAF-DCF (zijnde Belgische GAAP). Deze waardering is lager dan de nettovermogenswaarde volgens de waarderingsgrondslagen van deze jaarrekening, zijnde Nederlandse GAAP. Het verschil in waardering wordt hoofdzakelijk door tijdelijke verschillen veroorzaakt en derhalve is een negatieve goodwill gevormd. De negatieve goodwill valt in 10 jaar vrij

in de winst-en-verliesrekening. Voor bepaling van de termijn van 10 jaar is aansluiting gezocht bij de termijn die voor de positieve goodwill wordt gehanteerd.

Op 24 augustus 2015 heeft Euroclone BV 24,99% van de aandelen in het vermogen van CAF-DCF CVBA gekocht voor € 12 miljoen. Het verschil tussen het bedrag van de aanschaf en de nettovermogenswaarde van CAF-DCF CVBA volgens Nederlandse GAAP, zijnde € 9,1 miljoen, wordt als goodwill op de balans verantwoord. De goodwill wordt in 10 jaar afgeschreven. Deze termijn is gebaseerd op het gemiddelde jaarlijkse terugverdienbedrag.

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

	Goodwill	Negatieve Goodwill	Totaal
(x € 1.000,-)	€	€	€
Stand per 1 januari 2015	0	0	0
Aanschaf aandelen CAF-CDF CVBA	2.909	-2.293	616
Afschrijving goodwill huidig boekjaar	-103	0	-103
Vrijval negatieve goodwill huidig boekjaar	0	143	143
Stand per 31 december 2015	2.806	-2.150	656

7. Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	Totaal
(x € 1.000,-)	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	133.947	203.007	24.111	50.078	411.143
Cumulatieve afschrijvingen	-46.685	-139.996	-19.527	1	-206.207
Boekwaarden	87.262	63.011	4.584	50.079	204.936
Mutaties					
Investerings	4.455	8.009	2.416	6.056	20.936
Mutaties	4.447	39.332	39	-43.817	1
Desinvesteringen	-6.721	-28.095	-6.990	0	-41.806
Mutatie afschrijvingen	0	0	0	-1	-1
Afschrijvingen	-8.861	-20.302	-2.137	0	-31.300
Afschrijvingen desinvesteringen	6.721	28.095	6.990	0	41.806
Saldo	41	27.039	318	-37.762	-10.364
Stand per 31 december 2015					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	136.128	222.253	19.576	12.317	390.274
Cumulatieve afschrijvingen	-48.825	-132.203	-14.674	0	-195.702
Boekwaarden	87.303	90.050	4.902	12.317	194.572
Afschrijvingspercentages	0%-10%	10%-20%	20%-33%	0%	

Investerings in projecten die per balansdatum nog onderhanden zijn, worden verantwoord in de kolom 'Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering'. Na oplevering worden deze projecten verantwoord als 'Bedrijfsgebouwen en -terreinen', 'Machines en installaties' of 'Andere vaste bedrijfsmiddelen'. De bijbehorende afboeking van 'Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering' is zichtbaar als een negatieve post bij de 'Mutaties'.

Een deel van de materiële vaste activa is gefinancierd met leningen waarvoor zekerheden zijn verstrekt (zie ook paragraaf 16: *Langlopende schulden*).

De activa staan ter vrije beschikking van Sanquin, met uitzondering van de productiefaciliteiten die zijn gefinancierd met de lening van Baxalta (zie voor meer informatie paragraaf 16: *Langlopende schulden*).

De actuele waarde van de vaste activa wijkt niet significant af van de boekwaarde.

De investeringen in 2015 in materiële vaste activa groter dan € 1,0 miljoen zijn:

	Investeringen in materiële vaste activa	
	(x € miljoen)	€
Renovatie gebouw Wytemaweg ten behoeve van de Bloedbank		2,9
Renovatie gebouw U ten behoeve van Research		2,1
Installaties ten behoeve van CMO-productie voor Baxalta		1,9
Optimalisatie CIP distributielijnen (België)		1,4
Nieuwe inrichting QC-lab fase II (België)		1,2
Nieuwe inrichting QC-lab Marostraat		1,0

8. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

	Deelnemingen		Leningen u/g	Totaal
	(x € 1.000,-)	€	€	€
Stand per 1 januari 2015		0	3.750	3.750
Investerings		433	150	583
Resultaat deelnemingen		0	0	0
Desinvesteringen		-433	-150	-583
Aflossingen huidig boekjaar		0	-375	-375
Aflossingsverplichting 2016		0	-375	-375
Stand per 31 december 2015		0	3.000	3.000

Deelnemingen

Sanquin heeft in 2012 een financieel belang verworven in Xenikos BV te Nijmegen. Xenikos is een biotechnologisch bedrijf dat een experimenteel geneesmiddel T-Guard® ontwikkelt. T-Guard® is een geneesmiddel voor het behandelen van ernstige afstotingsreacties bij patiënten na een transplantatie met bloedstamcellen van een donor: Graft-Versus-Host Disease (GVHD).

Het aandelenbelang van Sanquin bedraagt 37,44%. Sanquin heeft in 2015 een aanvullende investering in het aandelenkapitaal van Xenikos van € 0,4 miljoen gedaan. Vanwege het negatieve eigen vermogen van Xenikos per 31 december 2015 van € 2,6 miljoen (inclusief het negatieve resultaat over 2015 van € 1,5 miljoen) is het belang in Xenikos volledig afgewaardeerd. Tevens heeft Sanquin een borgstelling afgegeven voor de verplichting van Xenikos uit hoofde van een aan Xenikos toegekend innovatiekrediet voor een bedrag van € 2,3 miljoen.

Sanquin heeft in de jaren 2000 tot en met 2005 diverse aandelen verworven in Vitaleech Bioscience NV te Rotterdam, met name als vergoeding voor geleverde producten en diensten ten behoeve van onderzoek door Vitaleech. Het aandelenbelang van Sanquin bedroeg 11%, waarvan de waarde vanwege onzekerheid over de toekomstige winstgevendheid van de onderneming reeds in voorgaande boekjaren volledig is afgewaardeerd.

Op 19 november 2015 is Vitaleech Bioscience NV ontbonden op grond van het ontbreken van bekende baten. Deze ontbinding heeft vanwege eerdere afwaarderingen geen financiële impact voor Sanquin in het huidige boekjaar.

Leningen u/g

Onder de financiële vaste activa is een lening van € 3,75 miljoen opgenomen die in 2014 is verstrekt aan Stichting Medisch Centrum Slotervaart (MCS). MCS is een samenwerkingsverband van Sanquin, NKI-AVL, Slotervaartziekenhuis en Verpleeghuis Slotervaart van Cordaan, waarbinnen de gezamenlijke toegangswegen en parkeerfaciliteiten worden geëxploiteerd. De lening is verstrekt ten behoeve van de bouw van een nieuwe parkeergarage die in 2014 is opgeleverd voor personeel en bezoekers van de vier instellingen. De lening kent een looptijd van 10 jaar, wordt lineair in 10 jaar afgelost en kent een rentepercentage van 4%. Ten behoeve van deze lening zijn geen zekerheden verstrekt. De waardering van de vordering tegen aflossingswaarde benadert de geamortiseerde waarde van de vordering.

Op 8 december 2015 heeft Sanquin een converteerbare lening van € 0,2 miljoen aan Xenikos verstrekt. De lening kent een looptijd van 1 jaar en heeft een rentepercentage van 15%. Op verzoek van Xenikos kan de lening plus aangewassen interest worden omgezet in gewone aandelen in het kapitaal van Xenikos. Omdat de verwachting van Sanquin is dat dit verzoek daadwerkelijk gedaan zal worden en omdat de waarde van de aandelen vervolgens volledig afgewaardeerd zal worden, is de waarde van de lening voorzichtigheidshalve reeds naar nul afgewaardeerd. Tevens heeft Sanquin de verplichting om op basis van toekomstige milestones een tweede converteerbare lening van € 0,2 miljoen aan Xenikos te verstrekken.

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn opgenomen onder de overige vorderingen.

9. Voorraden

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Grond- en hulpstoffen en halffabricaten	113.918	103.237
Onderhanden werk contract manufacturing	19.847	12.802
Gereed product en handelsgoederen	49.305	44.906
	183.070	160.945

In het kader van incurante voorraden heeft een afwaardering van de voorraden plaatsgevonden van € 18,7 miljoen (2014: € 7,6 miljoen) en een opwaardering van de waarde gereed product en halffabricaten van € 7,1 miljoen (2014: € 1,9 miljoen negatief) als gevolg van prijsstijgingen van grondstoffen.

De voorraden staan ter vrije beschikking van Sanquin. Uitzondering daarop vormt het onderhanden werk met betrekking tot contract manufacturing voor derden. Hierbij levert de contractpartij van Sanquin zelf het te fractioneren plasma of de tussenproducten aan. Dit plasma en de daaruit voortvloeiende tussen- en eindproducten blijven tijdens het gehele productieproces eigendom van de contractpartij. Als onderhanden werk wordt verantwoord de door Sanquin toegevoegde waarde per balansdatum.

10. Vorderingen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Handelsdebiteuren	82.342	74.438
Belastingen en premies sociale verzekeringen	9.515	6.814
Overige vorderingen en overlopende activa	10.908	9.087
	102.765	90.339

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Handelsdebiteuren

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Handelsdebiteuren	82.920	74.976
Voorziening dubieuze debiteuren	-578	-538
	82.342	74.438

Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Omzetbelasting	9.515	6.185
Sociale lasten	0	629
	9.515	6.814

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Waarborgsommen	148	34
Vooruitbetaalde kosten	4.290	2.970
Aflossingsverplichtingen 2016	375	0
Nog te ontvangen inkomsten	6.095	6.083
	10.908	9.087

Ten aanzien van de vorderingen zijn geen zekerheden verstrekt aan andere partijen.

11. Liquide middelen

De post 'Geldmiddelen' in het kasstroomoverzicht is als volgt samengesteld:

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Kas	78	35
Banktegoeden	26.488	26.465
Deposito's	6.176	9.285
	32.742	35.785

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap. De deposito's hebben alle een resterende looptijd van minder dan een jaar.

12. Toelichting bij het kasstroomoverzicht

In 2015 is het restant van 49,98% van de aandelen in groepsmaatschappij CAF-DCF CVBA verworven. Betaling van deze aandelen is opgenomen in 'mutatie aandeel derden' en 'investeringen immateriële vaste activa'.

Onder de 'Investeringen in materiële vaste activa' zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2015 geldmiddelen zijn opgeofferd. Onder de 'Investeringen financiële vaste activa' is de ontvangen jaarlijkse aflossing van de lening aan MCS verantwoord.

De ontvangst van de gelden van de bij ABN AMRO Bank afgesloten lening is opgenomen onder de 'Ontvangst uit langlopende schulden'.

13. Groepsvermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

14. Aandeel derden

Het verloop van het aandeel derden is als volgt:

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Stand per 1 januari	18.372	19.483
Resultaat boekjaar	0	-1.111
Overige mutaties	-18.372	0
Stand per 31 december	0	18.372

Van de groepsmaatschappij CAF-DCF CVBA waren op 1 januari 2015 50,01% van de aandelen in het bezit van Stichting Sanquin Bloedvoorziening. Vervolgens hebben de groepsmaatschappijen Sanquin Holding en Euroclone respectievelijk in mei en augustus 2015 beide 24,99% van de overige aandelen gekocht, waardoor CAF-DCF CVBA per 31 december 2015 voor 100% in de consolidatie wordt meegenomen.

15. Voorzieningen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Latente belastingverplichtingen	6.075	5.759
Personele voorzieningen	2.061	7.276
Overige voorzieningen	18	777
	8.154	13.812

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Latente belastingen	Personele voorzieningen	Overige voorzieningen	Totaal
(x € 1.000,-)	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015	5.759	7.276	777	13.812
Dotatie	316	159	63	538
Onttrekking	0	-4.824	-822	-5.646
Vrijval	0	-550	0	-550
Stand per 31 december 2015	6.075	2.061	18	8.154

De voorzieningen zijn voor € 0,7 miljoen als kortlopend (korter dan een jaar) en voor € 7,5 miljoen als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

Latente belastingen

Voor de verschillen tussen de fiscale en de vennootschappelijke waardering van balansposten van CAF-DCF CVBA die leiden tot een toekomstige verplichting tot het betalen van vennootschapsbelasting, is een voorziening voor latente belastingen gevormd. De voorziening is als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

Personele voorzieningen

De personele voorzieningen per 1 januari 2015 bestaan uit verplichtingen met betrekking tot bestaande afvloeiingsregelingen, reorganisatiekosten, gereserveerde en te compenseren pensioenpremies, jubileumuitkeringen en doorbetaling bij langdurige ziekte. De onttrekking aan de personele voorziening van € 4,8 miljoen komt voort uit uitbetaling van afvloeiingsregelingen voor vertrekkende medewerkers op grond van het sociaal plan in het kader van de reorganisatie Bloedbank 2015. De reorganisatie is gedurende 2015 afgerond, hetgeen tot een vrijval van het restant van de reservering heeft geleid. De vrijval vindt zijn oorzaak in een hoger dan verwacht natuurlijk verloop van personeel.

Per de stand van 31 december 2015 bestaan de personele voorzieningen uit verplichtingen met betrekking tot jubileumuitkeringen en doorbetaling bij langdurige ziekte.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen zijn gevormd ten behoeve van lopende claims en juridische geschillen.

16. Langlopende schulden

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Baxalta Incorporated	24.843	25.858
ABN AMRO Bank NV	20.000	0
Belfius Bank NV	10.686	12.150
	55.529	38.008

De lening van Baxalta Incorporated is afgesloten ter financiering van de procesinstallaties voor de contract manufacturing-activiteiten ten behoeve van Baxalta. De lening loopt tot en met 2024 en over het uitstaande bedrag is geen rente verschuldigd. Ten behoeve van deze leningen zijn zekerheden verstrekt met betrekking tot de specifieke procesinstallaties die voor de contract manufacturing-activiteiten voor Baxalta worden geïnstalleerd. De lening wordt terugbetaald middels een korting op het overeengekomen tarief voor contract manufacturing.

Ter financiering van de terugbetaling van de lening bij Landsteiner Stichting voor Bloedtransfusierecherche (LSBR) heeft Sanquin in augustus 2015 een lening afgesloten bij ABN AMRO Bank NV van € 20 miljoen. De lening heeft een looptijd van 8 jaar en kent een rentevergoeding van 3,32%. Met ingang van 1 januari 2017 zal in vaste kwartaaltermijnen op deze lening worden afgelost. Ten aanzien van deze lening zijn door Sanquin zekerheden in de vorm van hypotheekrechten en pandrechten verstrekt. Tevens zijn naast Stichting Sanquin Bloedvoorziening ook de groepsvennootschappen Sanquin Plasma Products BV, Sanquin Holding BV en Euroclone BV hoofdelijk verbonden aan deze lening.

Door CAF-DCF zijn bij Belfius Bank NV leningen ten behoeve van investeringen in de Belgische productiefaciliteiten afgesloten. In 2015 zijn hierop geen aflossingen gedaan. De leningen hebben een resterende looptijd van 5 tot 10 jaar en kennen rentepercentages die variëren van 2,02% tot 3,723%. Ten aanzien van de leningen zijn door CAF-DCF zekerheden in de vorm van hypotheekrechten en pandrechten op de activa van CAF-DCF verstrekt.

Naast de bestaande leningen heeft Sanquin met een kredietinstelling een kredietfaciliteit afgesloten van maximaal € 20 miljoen en heeft CAF-DCF met een kredietinstelling een kredietfaciliteit afgesloten van maximaal € 2,75 miljoen. Van deze faciliteiten is in 2015 geen gebruik gemaakt.

	Stand per 31 december 2015	Aflossings- verplichting 2016	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
(x € 1.000,-)	€	€	€	€
Leningen	25.707	864	9.504	15.339
Schulden aan kredietinstellingen	32.150	1.464	17.282	13.404
Stand per 31 december	57.857	2.328	26.786	28.743

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn.

De waardering van de langlopende schulden tegen aflossingswaarde benadert de geamortiseerde kostprijs van de schulden.

17. Kortlopende schulden

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Aflossingsverplichtingen	2.328	21.423
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	44.967	47.167
Belastingen en premies sociale verzekeringen	7.831	1.198
Pensioenpremies	1.618	1.551
Salarissen en vakantiegeld	20.907	19.586
Shire Pharmaceutical Holdings Ireland Limited	12.110	0
Vooruit ontvangen researchbedragen	8.085	10.745
Overige schulden en overlopende passiva	49.243	24.426
	147.089	126.096

De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan. De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Premies sociale verzekeringen	40	1.090
Loonbelasting	7.434	7.213
Vennootschapsbelasting	357	-7.105
	7.831	1.198

Shire Pharmaceutical Holdings Ireland Limited

Ter financiering van de aankoop van het aandelenbelang in CAF-DCF CVBA heeft Euroclone BV een vooruitbetaling van € 12 miljoen ontvangen van Shire Pharmaceutical Holdings Ireland Limited. Over het uitstaande bedrag is een rentepercentage verschuldigd gebaseerd op de 'Bank of England base rate' plus 2%, die jaarlijks aan de hoofdsom wordt toegevoegd. Terugbetaling van het uitstaande bedrag, inclusief opgebouwde rente, vindt plaats door middel van verrekening met toekomstige vorderingsposities op Shire. Verwacht wordt dat deze vorderingen zich in 2016 zullen voordoen. De gehele vooruitbetaling is derhalve als kortlopende schuld verantwoord.

Overige schulden en overlopende passiva

De stijging in overige schulden en overlopende passiva wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de aankoop van voorraad grondstoffen waar nog geen facturen voor ontvangen zijn (€ 27,3 miljoen). Daarnaast bevat deze balanspost een saldo vooruit ontvangen researchgelden van € 8,1 miljoen (2014: € 10,7 miljoen).

18. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Per balansdatum zijn door Sanquin en Sanquin Plasma Products investeringsverplichtingen aangegaan van € 21,9 miljoen. Het betreft investeringen ten behoeve van de uitbreiding van de huisvesting van Sanquin Plasma Products en Research en de Concernstaf, procesapparatuur voor de bereiding van plasmaproducten en laboratoriumapparatuur. De investeringsverplichtingen kennen voor ongeveer de helft een looptijd van minder dan een jaar, en zijn voor de andere helft aangegaan voor een termijn tot maximaal 5 jaar.

Sanquin huurt op vele locaties afnamecentra. De jaarlijkse huurverplichting die daarmee samenhangt, bedraagt € 3,2 miljoen. De diverse huurcontracten kennen looptijden tussen de 1 en 5 jaar.

Met name ten behoeve van het wagenpark zijn leasecontracten afgesloten met een jaarlijkse financiële verplichting ter hoogte van € 0,5 miljoen. Leasecontracten kennen een maximale looptijd van 6,5 jaar.

Aan diverse contractpartijen zijn bankgaranties verstrekt ter waarde van € 1,8 miljoen. Tevens heeft Sanquin een borgstelling afgegeven voor de verplichting van de deelneming Xenikos uit hoofde van een aan Xenikos toegekend innovatiekrediet voor een bedrag van € 2,3 miljoen. Daarnaast heeft Sanquin de verplichting om op basis van toekomstige milestones een tweede converteerbare lening van € 0,2 miljoen aan Xenikos te verstrekken.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

19. Netto-omzet

De netto-omzet kan als volgt worden onderscheiden naar geografische gebieden:

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Nederland	217.092	227.740
Buiten Nederland	213.308	190.965
	430.400	418.705

In de netto-omzet Nederland is een bedrag van € 1,3 miljoen aan WBSO-subsidies opgenomen, dat in het kader van speuren en ontwikkelingswerk als bijdrage voor diverse researchprojecten is ontvangen.

De netto-omzet is voorts naar de belangrijkste categorieën te onderscheiden:

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Omzet Bloedbank	126.331	136.310
Omzet Plasmaproducten	263.778	240.700
Omzet Diagnostiek	19.693	19.092
Omzet Reagents	11.841	12.248
Omzet Research	7.821	8.999
Omzet Overige activiteiten	936	1.356
	430.400	418.705

20. Overige bedrijfsopbrengsten

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Doorbelastingen Compliance Enhancement Program	15.691	9.834
Opbrengsten licenties en productontwikkeling	14.488	2.892
Overige bedrijfsopbrengsten	6.228	8.317
	36.407	21.043

21. Lonen en salarissen

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Lonen en salarissen	152.206	152.812
Sociale lasten	20.747	20.867
Pensioenlasten	10.169	10.503
	183.122	184.182

22. Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2015 waren gemiddeld 2.559 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2014: 2.552). Hiervan zijn er 271 werkzaam in het buitenland (2014: 244).

	2015	2014
Divisie Bloedbank	771	848
Divisie Diagnostiek	236	242
Divisie Reagents	61	56
Divisie Research	236	232
Concernstaf	349	356
Businessunit Tissues & Cells	17	14
Totaal Stichting Sanquin Bloedvoorziening	1.670	1.748
Sanquin Plasma Products BV	618	560
CAF-DCF CVBA	262	235
Sanquin Oy	9	9
	2.559	2.552

23. Bezoldiging Raad van Bestuur

De totale bezoldiging, inclusief pensioenpremies, van de Raad van Bestuur bedraagt € 734.000 (2014: € 835.000). Hiervan heeft € 283.000 betrekking op de activiteiten van de Bloedbank (2014: € 346.000) en € 450.000 op de private activiteiten van Sanquin (2014: € 489.000).

De specificatie is als volgt:

2015	(x € 1.000,-)	Beloning Pensioenpremies	
		€	€
D.J. v.d. Berg (vanaf 1-9-2015)		67	4
H.J.C. de Wit		256	11
R.A.W. van Lier		215	11
P. de Geus (vanaf 1-9-2015)		68	4
H.M. le Clercq (t/m 31-8-2015)		98	0
2014			
H.J.C. de Wit		260	27
R.A.W. van Lier		216	22
H.M. le Clercq (vanaf 1-6-2014)		75	0
A. van Os (t/m 31-8-2014)		220	15

Een verantwoording van de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur op grond van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is opgenomen in de bijlage Bezoldiging Topfunctionarissen in deze jaarrekening.

24. Beloning Raad van Toezicht

De betaling aan de Raad van Toezicht bedraagt € 29.242 (2014: € 29.000) en kan als volgt worden gespecificeerd:

	(x € 1.000,-)	2015	2014
		€	€
F.C. Breedveld*		15	15
Mw. K.T.V. Bergstein*		0	0
M.J.W. Bontje		7	7
C.G. Figdor*		0	0
A.K. Lahr		7	7

* Voor sommige leden van de Raad van Toezicht stort Sanquin de vergoeding of een gedeelte daarvan direct naar een goed doel of de werkgever.

Een verantwoording van de bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht op grond van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is opgenomen in de bijlage Bezoldiging Topfunctionarissen in deze jaarrekening.

25. Afschrijvingskosten

	(x € 1.000,-)	2015	2014
		€	€
Immateriële vaste activa (paragraaf 6)		-40	0
Materiële vaste activa (paragraaf 7)		31.299	27.363
		31.259	27.363

26. Overige bedrijfskosten

	(x € 1.000,-)	2015	2014
		€	€
Overige personeelskosten		10.444	12.846
Huisvestingskosten		20.383	26.950
Donorkosten		2.909	3.450
Transportkosten		6.424	5.802
Algemene kosten		98.142	84.368
		138.302	133.416

Algemene kosten

	(x € 1.000,-)	2015	2014
		€	€
Onderhoudskosten		13.659	13.978
Kosten voorlichting, publiciteit en verkoop		7.887	3.505
Reis-, verblijf- en representatiekosten		3.223	3.623
Kantoorkosten		919	1.318
Communicatiekosten		3.691	3.912
Automatiseringskosten		18.987	25.015
Advies-/accountantskosten		15.065	12.085
Kosten externe dienstverlening		19.304	9.457
Verzekeringen en belastingen		3.192	2.640
Overige kosten		12.215	8.835
		98.142	84.368

27. Accountantshonoraria

De volgende bedragen aan accountantshonoraria voor de dienstverlening door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. zijn ten laste van het resultaat gebracht:

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Controle van de jaarrekening	395	268
Andere controlewerkzaamheden	2	15
	397	283

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe onafhankelijke accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). Deze honoraria hebben betrekking op in 2015 ontvangen facturen.

28. Financiële baten en lasten

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Opbrengst financiële vaste activa	-586	-814
Rentebaten	174	341
Rentelasten	-1.395	-1.239
	-1.807	-1.712

29. Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De ten laste van het resultaat over 2015 gebrachte kosten van onderzoek en ontwikkeling bedragen € 30,9 miljoen (2014: € 32,5 miljoen).

30. Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De Stichting Sanquin Bloedvoorziening heeft een non-profitdoelstelling. Ten aanzien van de marktconforme activiteiten van de Stichting zijn tot en met 2012 afspraken gemaakt met de fiscale autoriteiten over de vaststelling van het belastbare bedrag en de daarover verschuldigde vennootschapsbelasting. Vanaf 2013 geldt het reguliere regime van de vennootschapsbelasting voor Sanquin. De belasting over het resultaat is derhalve voor alle in deze consolidatie betrokken vennootschappen berekend als 25% (2014: 25%) over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening. Voor 2014 en 2015 varieert de effectieve belastingdruk tussen de 30% en 35%. Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door vennootschapsbelasting over voorgaande jaren en de niet-aftrekbare kosten uit het resultaat voor belastingen. Omdat de reikwijdte van de heffing van de vennootschapsbelasting voor Stichting Sanquin Bloedvoorziening nog onzeker is, kan de daadwerkelijke belastinglast over 2013, 2014 en 2015 afwijken van de in de jaarrekening opgenomen belastinglast.

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Vennootschapsbelasting huidig boekjaar	-2.785	7.345
Vennootschapsbelasting voorgaande boekjaren	-422	0
	-3.207	7.345

31. Aandeel derden

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Resultaat CAF-DCF CVBA	75	846
	75	846

Van de groepsmaatschappij CAF-DCF CVBA was op 1 januari 2015 50,01% van de aandelen in het bezit van Stichting Sanquin Bloedvoorziening. Vervolgens hebben de groepsmaatschappijen Sanquin Holding en Euroclone respectievelijk in mei en augustus 2015 beide 24,99% van de overige aandelen gekocht, waardoor CAF-DCF CVBA per 31 december 2015 voor 100% in de consolidatie wordt meegenomen. Voor de periode dat de Sanquin-groep niet het volledige eigendom van de aandelen CAF-DCF CVBA in haar bezit had wordt in het resultaat een aandeel derden verantwoord.

Enkelvoudige jaarrekening 2015

Balans per 31 december 2015 (voor resultaatbestemming)

(x € 1.000,-)	Ref.	31 december 2015		31 december 2014	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	33	89.587		179.613	
Financiële vaste activa	34	233.120		22.478	
			322.707		202.091
Vlottende activa					
Voorraden	35	5.758		131.396	
Vorderingen	36	37.856		68.793	
Liquide middelen	37	15.393		30.086	
			59.007		230.275
			381.714		432.366
Passiva					
Eigen vermogen					
Stichtingskapitaal		1.957		1.957	
Bestemmingsreserve	40	7.976		7.976	
Overige reserves		289.535		306.076	
Resultaat boekjaar		6.565		-16.542	
			306.033		299.467
Voorzieningen	41		1.576		7.582
Langlopende schulden	42		20.000		25.858
Kortlopende schulden	43		54.105		99.459
			381.714		432.366

Winst-en-verliesrekening over 2015

	(x € 1.000,-)	Ref.	2015		2014	
			€	€	€	€
Netto-omzet			193.923		363.738	
Wijziging in voorraden gereed product en onderhanden werk			-688		19.633	
Overige bedrijfsopbrengsten			5.943		20.034	
Som der bedrijfsopbrengsten				199.178		403.405
Kosten van grond- en hulpstoffen			31.136		122.309	
Lonen en salarissen			93.143		139.193	
Sociale lasten incl. pensioen			19.188		26.396	
Afschrijvingen op materiële vaste activa			14.045		23.163	
Overige bedrijfskosten			40.308		113.250	
Som der bedrijfslasten				197.820		424.311
Bedrijfsresultaat				1.358		-20.906
Rentebaten		45		1.874		331
Rentelasten		45		-911		-1.014
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen				2.321		-21.589
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening				-683		6.707
Resultaat deelnemingen		46		4.927		-1.660
Resultaat na belastingen				6.565		-16.542

Kasstroomoverzicht over 2015

	(x € 1.000,-)	Ref.	2015	
			€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat				1.358
<i>Aanpassingen voor:</i>				
Afschrijvingen			14.045	
Mutatie voorzieningen			-5.601	
				8.444
<i>Verandering in werkkapitaal:</i>				
Toename voorraden	35		373	
Toename vorderingen	36		-10.270	
Toename kortlopende schulden	43		9.466	
				-431
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				9.371
Ontvangen interest	45		1.874	
Vennootschapsbelasting			-683	
Betaalde interest	45		-911	
Resultaat deelnemingen	46		4.927	
				5.207
Kasstroom uit operationele activiteiten				14.578
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	33		-9.312	
Investerings financiële vaste activa	34		-39.959	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				-49.271
				-34.693
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Ontvangst uit langlopende schulden	42		20.000	
Aflossing langlopende schulden			0	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				20.000
Nettokasstroom				-14.693
Toename/(afname) geldmiddelen				-14.693

Omdat het enkelvoudige kasstroomoverzicht geen deel van de jaarrekening 2014 uitmaakt zijn in dit kasstroomoverzicht geen vergelijkende cijfers opgenomen.

Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:

	(x € 1.000,-)	2015	2014
		€	€
Stand per 1 januari		30.086	71.683
Mutatie boekjaar		-14.693	-41.597
Stand per 31 december		15.393	30.086

Toelichting op de balans en winst-en-verliesrekening

32. Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De enkelvoudige jaarrekening bevat alleen de statutaire jaarrekening van Stichting Sanquin Bloedvoorziening. Ten opzichte van de geconsolideerde jaarrekening zijn de opbrengsten en kosten van de meerderheidsdeelnemingen in deze jaarrekening niet opgenomen in de winst-en-verliesrekening, maar is het resultaat van de deelnemingen verantwoord als aparte post in de winst-en-verliesrekening.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde

jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met paragraaf 3.3.1 van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

33. Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	Totaal
(x € 1.000,-)	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	114.502	162.447	12.753	50.078	339.780
Cumulatieve afschrijvingen	-37.762	-111.572	-10.833	0	-160.167
Boekwaarden	76.740	50.875	1.920	50.078	179.613
Mutaties					
Investerings	3.197	1.441	759	3.899	9.296
Mutaties	4.447	3.063	39	-7.549	0
Desinvesteringen	-6.721	-25.082	-6.813	0	-38.616
Overdracht naar SPP	-16.875	-77.838	-464	-41.834	-137.011
Afschrijvingen	-6.510	-6.701	-834	0	-14.045
Afschrijvingen desinvesteringen	6.721	25.082	6.813	0	38.616
Afschrijvingen overdracht naar SPP	3.309	48.143	282	0	51.734
Saldo	-12.432	-31.892	-218	-45.484	-90.026
Stand per 31 december 2015					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	98.550	64.031	6.274	4.594	173.449
Cumulatieve afschrijvingen	-34.242	-45.048	-4.572	0	-83.862
Boekwaarden	64.308	18.983	1.702	4.594	89.587
Afschrijvingspercentages	0%-10%	10%-20%	20%-33%	0%	

Investerings in projecten die per balansdatum nog onderhanden zijn worden verantwoord in de kolom 'Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering'. Na oplevering worden deze projecten verantwoord als 'Bedrijfsgebouwen en -terreinen', 'Machines en installaties' of 'Andere vaste bedrijfsmiddelen'. De bijbehorende afboeking van 'Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering' is zichtbaar als een negatieve post bij de 'Mutaties'.

Een deel van de materiële vaste activa is gefinancierd met leningen waarvoor zekerheden zijn verstrekt (zie ook paragraaf 42: *Langlopende schulden*).

De activa staan ter vrije beschikking van Sanquin. De actuele waarde van de vaste activa wijkt niet significant af van de boekwaarde.

De grote daling in materiële vaste activa komt hoofdzakelijk voort uit de akte van oprichting en splitsing gedateerd 24 april 2015, waarbij de activa, passiva en activiteiten van de divisie Plasmaproducten overgegaan zijn naar Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*).

De investeringen in 2015 in materiële vaste activa groter dan € 1,0 miljoen zijn:

	(x € miljoen)	Investeringen in materiële vaste activa €
Renovatie gebouw Wytemaweg ten behoeve van de Bloedbank		2,9
Renovatie gebouw U ten behoeve van Research		2,1

34. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

	Deelnemingen	Leningen u/g	Totaal
(x € 1.000,-)	€	€	€
Stand per 1 januari 2015	18.728	3.750	22.478
Investerings - akte van splitsing	170.753	0	170.753
Investerings - overig	7.360	28.256	35.616
Resultaat deelnemings	5.933	0	5.933
Afwaarderingen via resultaat deelnemings	-856	-150	-1.006
Afwaarderingen overig	96	0	96
Aflossings huidig boekjaar	0	-375	-375
Aflossingsverplichting 2016	0	-375	-375
Stand per 31 december 2015	202.014	31.106	233.120

Lijst deelnemings

De rechtstreeks door Stichting Sanquin Bloedvoorziening gehouden deelnemings zijn:

Volledig geconsolideerd (opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening)

	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
CAF-DCF CVBA, Neder-Over-Heembeek	50,01
Sanquin Holding BV, Amsterdam	100,00
Sanquin Plasma Products BV, Amsterdam	100,00
Euroclone BV, Amsterdam	100,00

Overige kapitaalbelangen die niet als deelneming kwalificeren

	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
Xenikos BV, Nijmegen	37,44

Op 22 april 2015 heeft Stichting Sanquin Bloedvoorziening de nieuwe vennootschap Sanquin Holding BV opgericht, waarin een 100%-belang gehouden wordt. Deze nieuwe vennootschap zal hoofdzakelijk als houdstermaatschappij voor de private activiteiten van de Sanquin-groep dienen. Op 15 mei 2015 heeft de Stichting een agiostorting van € 6,9 miljoen in Sanquin Holding BV gedaan.

Sanquin Plasma Products BV (SPP) is door middel van een akte van oprichting en splitsing op 24 april 2015 opgericht als 100% dochteronderneming van Stichting Sanquin Bloedvoorziening. Door middel van deze splitsing zijn de commerciële activiteiten die tot die tijd binnen Stichting Sanquin Bloedvoorziening onder de divisie Plasmaproducten geëxploiteerd werden, in SPP ondergebracht. De juridische splitsing heeft plaatsgevonden op 25 april 2015, echter de economische inbreng van de activa, passiva en activiteiten met een waarde van € 171,2 miljoen is naar de stand per 1 januari 2015. Het personeel is van rechtswege overgegaan naar SPP, evenals de opgebouwde rechten en verplichtingen en de bestaande overeenkomsten met externe partijen.

Het 100%-belang in de Finse groepsmaatschappij Sanquin Oy is door middel van de hierboven genoemde akte van oprichting en splitsing per 25 april 2015 door Stichting Sanquin Bloedvoorziening in SPP ingebracht. Stichting Sanquin Bloedvoorziening heeft daardoor geen rechtstreeks aandelenbelang meer in Sanquin Oy, echter Sanquin Oy blijft door de inbreng in SPP een groepsmaatschappij die net als voorgaand boekjaar onderdeel van de groepsconsolidatie is. De waarde van Sanquin Oy (€ 0,4 miljoen) is in het verloop gepresenteerd onder de afwaarderingen.

In voorgaande boekjaren kende de deelneming Euroclone BV een negatief eigen vermogen. De deelneming was dientengevolge op nihil gewaardeerd. In 2015 heeft Euroclone een positief resultaat van € 0,6 miljoen behaald, hetgeen de Stichting als deelnemingsresultaat in haar resultaten heeft opgenomen. Het eigen vermogen van Euroclone per 31 december 2015 kent een stand van € 0,3 miljoen. De Stichting heeft derhalve in haar resultaten een afwaardering van de deelnemingswaarde van € 0,3 miljoen verantwoord.

Het aandelenbelang van Sanquin in de deelneming Xenikos BV bedraagt 37,44%. Sanquin heeft in 2015 een aanvullende investering in het aandelenkapitaal van Xenikos van € 0,4 miljoen gedaan. Vanwege het negatieve eigen vermogen van Xenikos per 31 december 2015 van € 2,6 miljoen (inclusief het negatieve resultaat over 2015 van € 1,5 miljoen) is het belang in Xenikos volledig afgewaardeerd.

Leningen u/g

Onder de financiële vaste activa is een lening van € 3,75 miljoen opgenomen die in 2014 is verstrekt aan Stichting Medisch Centrum Slotervaart (MCS). MCS is een samenwerkingsverband van Sanquin, NKI-AVL, Slotervaartziekenhuis en Verpleeghuis Slotervaart van Cordaan, waarbinnen de gezamenlijke toegangswegen en parkeerfaciliteiten worden geëxploiteerd. De lening is verstrekt ten behoeve van de bouw van een nieuwe parkeergarage die in 2014 is opgeleverd ten behoeve van personeel en bezoekers van de vier instellingen. De lening kent een looptijd van 10 jaar, wordt lineair in 10 jaar afgelost en kent een rentepercentage van 4%. Ten behoeve van deze lening zijn geen zekerheden verstrekt.

Daarnaast heeft de vennootschap per 24 april 2015 een lening van maximaal € 60,3 miljoen aan Sanquin Plasma Products BV verstrekt ter overbruggingsfinanciering van haar activiteiten. De lening loopt tot en met 2035 en over het uitstaande bedrag is een rentepercentage van 4,5% verschuldigd. Ten behoeve van deze lening zijn geen zekerheden verstrekt en daarnaast is de lening achtergesteld ten opzichte van alle andere bestaande en toekomstige schulden van Sanquin Plasma Products bij banken of andere kredietverstrekkers.

Op 8 december 2015 heeft Sanquin een converteerbare lening van € 0,2 miljoen aan Xenikos verstrekt. De lening kent een looptijd van 1 jaar en heeft een rentepercentage van 15%. Op verzoek van Xenikos kan de lening plus aangewassen interest worden omgezet in gewone aandelen in het kapitaal van Xenikos. Omdat de verwachting van Sanquin is dat dit verzoek daadwerkelijk gedaan zal worden en omdat de waarde van de aandelen vervolgens volledig afgewaardeerd zal worden, is de waarde van de lening voorzichtigheidshalve reeds naar nul afgewaardeerd. Tevens heeft Sanquin de verplichting om op basis van toekomstige milestones een tweede converteerbare lening van € 0,2 miljoen aan Xenikos te verstrekken.

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn opgenomen onder de overige vorderingen. De waardering van de vorderingen tegen aflossingswaarde benadert de geamortiseerde waarde van de vorderingen.

35. Voorraden

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Grond- en hulpstoffen en halffabricaten	3.404	82.210
Onderhanden werk contract manufacturing	0	12.802
Gereed product en handelsgoederen	2.354	36.384
	5.758	131.396

In het kader van incurante voorraden heeft een afwaardering van de voorraden plaatsgevonden van € 0,1 miljoen (2014: € 0 miljoen) en een afwaardering van de waarde gereed product en halffabricaten van € 0,2 miljoen (2014: € 0 miljoen) als gevolg van prijsstijgingen van grondstoffen.

De voorraden staan ter vrije beschikking van Sanquin.

De grote daling in voorraden komt hoofdzakelijk voort uit de akte van oprichting en splitsing gedateerd 24 april 2015, waarbij de activa, passiva en activiteiten van de divisie Plasmaproducten overgegaan zijn naar Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*).

36. Vorderingen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Handelsdebiteuren	26.156	55.877
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.817	5.217
Vorderingen op groepsmaatschappijen	214	0
Aflossingsverplichtingen	375	0
Overige vorderingen en overlopende activa	5.294	7.699
	37.856	68.793

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

De daling in vorderingen komt hoofdzakelijk voort uit de akte van oprichting en splitsing gedateerd 24 april 2015, waarbij de activa, passiva en activiteiten van de divisie Plasmaproducten overgegaan zijn naar Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*).

Vorderingen op groepsmaatschappijen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Rekening-courant Sanquin Holding BV	11	0
Rekening-courant Euroclone BV	203	0
	214	0

Over het uitstaande rekening-courantsaldo wordt een rentepercentage van de gemiddelde Euribor 1-maandrente plus 3% berekend. Ten behoeve van deze vorderingen zijn geen zekerheden verstrekt.

37. Liquide middelen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Kas	78	36
Banktegoeden	10.840	25.715
Deposito's	4.475	4.335
	15.393	30.086

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap. De deposito's hebben alle een resterende looptijd van minder dan een jaar.

De daling in vorderingen komt hoofdzakelijk voort uit de akte van oprichting en splitsing gedateerd 24 april 2015, waarbij de activa, passiva en activiteiten van de divisie Plasmaproducten overgegaan zijn naar Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*).

38. Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Naar de stand van 1 januari 2015 zijn de activa en passiva van de divisie Plasmaproducten overgegaan in Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*). In het kasstroomoverzicht is dit niet opgenomen omdat bij deze transactie geen uitstroom van geldmiddelen heeft plaatsgevonden. Enkel de overgang van de liquide middelen van de vennootschap naar SPP is als uitstroom van geldmiddelen verantwoord onder de 'Investerings financiële vaste activa'.

Onder de 'Investerings in materiële vaste activa' zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2015 geldmiddelen zijn opgeofferd.

De ontvangst van de gelden van de bij ABN AMRO Bank afgesloten lening is opgenomen onder de 'Ontvangst uit langlopende schulden'.

39. Eigen vermogen

	Stichtings- kapitaal	Bestemmings- reserve	Overige reserves	Resultaat boekjaar	Totaal
(x € 1.000,-)	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2015	1.957	7.976	306.076	16.542-	299.467
Mutaties					
Resultaat lopend boekjaar	0	0	0	6.565	6.565
Winstbestemming	0	0	-16.542	16.542	0
Overige mutaties reserves	0	0	1	0	1
Stand per 31 december 2015	1.957	7.976	289.535	6.565	306.033

40. Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve betreft een Reserve Research van € 6,6 miljoen en een Reserve Internationale samenwerking van € 1,4 miljoen.

De Reserve Research is oorspronkelijk gevormd uit de positieve exploitatiesaldo's van de voormalige research Stichting dr. Karl Landsteiner die bij een fusie is opgegaan in Sanquin.

In 2013 is een bestemmingsreserve Internationale samenwerking gevormd om te borgen dat daarvoor ontvangen gelden beschikbaar blijven voor ontwikkelingsprojecten.

41. Voorzieningen

	31 december 2015	31 december 2014
(x € 1.000,-)	€	€
Personele voorzieningen	1.576	7.582
	1.576	7.582

De personele voorzieningen bestaan uit verplichtingen met betrekking tot jubileumuitkeringen en doorbetaling bij langdurige ziekte.

De voorzieningen zijn voor € 0,6 miljoen als kortlopend (korter dan een jaar) en voor € 1,0 miljoen als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

42. Langlopende schulden

	Stand per	Aflossings-	Resterende looptijd	Resterende looptijd
	31 december 2015	verplichting 2016	> 1 jaar	> 5 jaar
(x € 1.000,-)	€	€	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	20.000	0	11.427	8.573
Stand per 31 december	20.000	0	11.427	8.573

43. Kortlopende schulden

	31 december	31 december
	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
Aflossingsverplichtingen	0	20.000
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	18.287	35.334
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.478	776
Pensioenpremies	1.266	1.463
Salarissen en vakantiegeld	14.585	17.082
Vooruit ontvangen researchbedragen	8.085	10.745
Overige schulden en overlopende passiva	5.404	14.059
	54.105	99.459

De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan. De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Een belangrijk deel van de daling in kortlopende schulden komt voort uit de akte van oprichting en splitsing gedateerd 24 april 2015, waarbij de activa, passiva en activiteiten van de divisie Plasmaproducten overgegaan zijn naar Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*). Daarnaast is lening bij Landsteiner Stichting voor Bloedtransfusie-research (LSBR), die per 31 december 2014 als kortlopende schuld was gerubriceerd, in 2015 volledig afgelost.

44. Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2015 waren gemiddeld 1.670 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2014: 2.308). Van hen is niemand werkzaam in het buitenland (2014: 0). De grote daling in gemiddeld fte komt hoofdzakelijk voort uit de akte van oprichting en splitsing gedateerd 24 april 2015, waarbij het personeel van de divisie Plasmaproducten van rechtswege overgegaan is naar Sanquin Plasma Products BV (zie ook paragraaf 34: *Financiële vaste activa*).

	2015	2014
Divisie Bloedbank	771	848
Divisie Plasmaproducten	0	560
Divisie Diagnostiek	236	242
Divisie Reagents	61	56
Divisie Research	236	232
Concernstaf	349	356
Businessunit Tissues & Cells	17	14
	1.670	2.308

45. Rentebaten en -lasten

	2015	2014
	€	€
(x € 1.000,-)	€	€
Rentebaten groepsmaatschappijen	1.704	0
Rentebaten overig	170	331
Rentelasten	-911	-1.014
	963	-683

46. Resultaat deelnemingen

	2015	2014
(x € 1.000,-)	€	€
CAF-DCF CVBA	864	-846
Sanquin Holding BV	553	0
Sanquin Plasma Products BV	3.829	0
Euroclone BV	264	0
Sanquin Oy	0	53
Xenikos BV	-583	-867
	4.927	-1.660

47. Verbonden partijen

De transacties tussen Stichting Sanquin Bloedvoorziening en de met haar verbonden partijen Sanquin Plasma Products BV, Sanquin Holding BV, Euroclone BV, Sanquin Oy, CAF-DCF CVBA en CAF-DCF M&S BVBA betreffen met name de levering van bloedproducten door Stichting Sanquin Bloedvoorziening aan SPP en het verlenen van administratieve (houdster)diensten door Stichting Sanquin Bloedvoorziening aan de met haar verbonden partijen. De prijzen die daarbij worden doorberekend zijn marktconform.

Amsterdam, 17 juni 2016

Stichting Sanquin Bloedvoorziening

Raad van Bestuur

Drs. D.J. v.d. Berg (voorzitter)

Drs. H.J.C. de Wit

Prof. dr. R.A.W. van Lier

Dr. P. de Geus

Raad van Toezicht

Prof. dr. F.C. Breedveld (voorzitter)

mw. drs. K.T.V. Bergstein

M.J.W. Bontje

Prof. dr. C.G. Figdor

Ir. A.K. Lahr

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

In de statuten van Stichting Sanquin Bloedvoorziening wordt geen resultaatbestemming weergegeven.

Voorstel resultaatbestemming

De Raad van Bestuur heeft besloten om het resultaat na belasting van € 6,6 miljoen ten gunste van de algemene reserve te verwerken.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 11 februari 2016 heeft de vennootschap het 50,01%-belang in de groepsvennootschap CAF-DCF CVBA aan Sanquin Plasma Products BV overgedragen. Op 13 juni 2016 zijn vervolgens de marketing- en salesactiviteiten van CAF-DCF CVBA middels een juridische afsplitsing ondergebracht in de groepsvennootschap CAF-DCF M&S BVBA. CAF-DCF CVBA heeft daarbij als nieuwe naam Plasma Industries Belgium CVBA gekregen en CAF-DCF M&S BVBA heeft daarbij CAF-DCF BVBA als nieuwe naam gekregen. Het voornemen bestaat om beide vennootschappen te verkopen aan derden.

Er zijn geen overige gebeurtenissen na balansdatum te melden.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op grond van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) wordt verantwoording afgelegd over de bezoldiging van de topfunctionarissen van Sanquin. Alleen de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht worden bij Sanquin beschouwd als topfunctionaris in de zin van de WNT.

In deze paragraaf zijn de bezoldiginggegevens met betrekking tot de leden en gewezen leden van de Raad van Bestuur, de bezoldiginggegevens met betrekking tot de leden van de Raad van Toezicht en de bezoldiginggegevens van de medewerkers die in het kader van de WNT openbaar dienen te worden gemaakt, opgenomen.

Toepasselijke bezoldigingsnormen

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Het in 2013 geldende bezoldigingsmaximum was € 228.599 en in 2014 € 230.474. Per 1 januari 2015 is de WNT-2 in werking getreden, met een bezoldigingsmaximum van € 178.000.

Per 1 januari 2014 gold de ministeriële regeling voor de Zorg (Regeling Zorg 2014). Sanquin viel in 2014 in de hoogste klasse van deze Regeling Zorg 2014, dat een bezoldigingsmaximum van € 229.043 kende. De Regeling Zorg 2014 is in 2015 niet aangepast en bleef gelden. In het jaar 2015 gold voor Sanquin daardoor (nog) niet het bezoldigingsmaximum van WNT-2.

Voor de voorzitter van de Raad van Toezicht geldt een normbedrag van 15% (2014: 7,5%) van het bezoldigingsmaximum van een topfunctionaris van de instelling, bij Sanquin zijnde € 17.178 in 2014 en € 34.356 in 2015. Voor de overige leden van de Raad van Toezicht geldt een normbedrag van 10% (2014: 5%) van het bezoldigingsmaximum, bij Sanquin zijnde € 11.452 voor 2014 en € 22.904 voor 2015.

Bezoldiging leden Raad van Bestuur

	2015	2014
Naam: D.J. v.d. Berg		
Functie: Voorzitter Raad van Bestuur		
Duur dienstverband	1 september t/m 31 december	n.v.t.
Omvang van het dienstverband	36 uur	n.v.t.
Beloning €	65.700	0
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	2.000	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	3.596	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	71.296	0
Individuele bezoldigingsnorm	76.557	n.v.t.
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

De bezoldiging van de heer Van den Berg is in lijn met de Regeling Zorg 2014 (die ook voor het jaar 2015 gold).

2015 2014

Naam: H.J.C. de Wit		
Functie: Vicevoorzitter Raad van Bestuur		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	36 uur	36 uur
Beloning €	234.933	240.262
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	20.750	19.920
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	10.833	27.163
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	266.516	287.345
Individuele bezoldigingsnorm	229.043	229.043

Motivering overschrijding bezoldigingsnorm: De arbeids-overeenkomst en de bezoldigingsafspraken met de heer De Wit zijn overeengekomen vóór de inwerkingtreding van de WNT (1 januari 2013). De destijds geldende bezoldiging valt onder het overgangsrecht van de WNT. Het overgangsrecht houdt voor het jaar 2015 in dat de bezoldiging geheel wordt gerespecteerd.

2015 2014

Naam: R.A.W. van Lier		
Functie: Lid Raad van Bestuur		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	36 uur	36 uur
Beloning €	202.660	203.204
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	12.500	12.500
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	10.757	22.472
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	225.917	238.176
Individuele bezoldigingsnorm	229.043	229.043

Motivering overschrijding bezoldigingsnorm: De arbeids-overeenkomst en de bezoldigingsafspraken met de heer Van Lier zijn overeengekomen vóór de inwerkingtreding van de WNT (1 januari 2013). De destijds geldende bezoldiging valt onder het overgangsrecht van de WNT. Het overgangsrecht houdt voor het jaar 2015 in dat de bezoldiging geheel wordt gerespecteerd.

2015 2014

Naam: P. de Geus		
Functie: Lid Raad van Bestuur		
Duur dienstverband	1 september t/m 31 december	n.v.t.
Omvang van het dienstverband	36 uur	n.v.t.
Beloning €	62.092	0
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	6.078	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	3.603	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	71.773	0
Individuele bezoldigingsnorm	76.557	n.v.t.
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

De bezoldiging van de heer De Geus is in lijn met de Regeling Zorg 2014 (die ook voor het jaar 2015 gold).

2015 2014

Naam: H.M. le Clercq		
Functie: Voorzitter Raad van Bestuur		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 augustus	1 juni t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	21,6 uur	21,6 uur
Beloning €	97.533	74.962
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	0	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	97.533	74.962
Individuele bezoldigingsnorm	91.492	80.573
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm		n.v.t.

Motivering overschrijding bezoldigingsnorm: Van de totale bezoldiging is een bedrag van € 5.535,81 toerekenbaar aan verslagjaar 2014. Daarnaast is in 2015 aan de heer Le Clercq een bedrag van € 505,69 te veel aan beloning uitgekeerd. In 2016 is dit bedrag door de heer Le Clercq aan Sanquin retour gestort.

Bezoldiging leden Raad van Toezicht

	2015	2014
Naam: F.C. Breedveld		
Functie: Voorzitter Raad van Toezicht		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Beloning € *	14.521	14.521
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	0	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	14.521	14.521
Individuele bezoldigingsnorm	34.356	17.178
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

* De vergoeding van de heer Breedveld voor de periode 1 januari t/m 30 april is overgemaakt aan zijn toenmalige werkgever.

	2015	2014
Naam: C.G. Figdor		
Functie: Lid Raad van Toezicht		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Beloning € *	7.260	7.260
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	0	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	7.260	7.260
Individuele bezoldigingsnorm	22.904	11.452
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

* De vergoeding was in de jaarrekeningen 2013 en 2014 niet opgenomen in de WNT-tabel omdat het bedrag, zoals ook in 2015, is overgemaakt aan een goed doel.

	2015	2014
Naam: K.T.V. Bergstein		
Functie: Lid Raad van Toezicht		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Beloning € *	7.260	7.260
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	0	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	7.260	7.260
Individuele bezoldigingsnorm	22.904	11.452
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

* De vergoeding was in de jaarrekeningen 2013 en 2014 niet opgenomen in de WNT-tabel omdat het bedrag, zoals ook in 2015, is overgemaakt aan een goed doel.

	2015	2014
Naam: A.K. Lahr		
Functie: Lid Raad van Toezicht		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Beloning €	7.260	7.260
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	0	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	7.260	7.260
Individuele bezoldigingsnorm	22.904	11.452
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

	2015	2014
Naam: M.J.W. Bontje		
Functie: Lid Raad van Toezicht		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Beloning €	7.260	7.260
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	200	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	7.460	7.260
Individuele bezoldigingsnorm	22.904	11.452
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	n.v.t.	n.v.t.

Bezoldiging overige medewerkers

	2015	2014
Functie: Unitdirecteur		
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 december	1 januari t/m 31 december
Omvang van het dienstverband	40 uur	40 uur
Beloning €	206.526	165.323
Belastbare vaste en variabele kostenvergoedingen	0	0
Voorzieningen tbv beloningen betaalbaar op termijn	10.661	16.150
Totaal bezoldiging op basis van de definitie van de WNT	217.187	181.473
Individuele bezoldigingsnorm	178.000	230.474

Motivering overschrijding bezoldigingsnorm: De medewerker heeft in 2015 een additionele vergoeding ontvangen in het kader van verrichte detacheringswerkzaamheden ten behoeve van een deelneming van Sanquin.

2015

Functie: Manager	
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 januari
Uitkering in 2015 wegens beëindiging dienstverband	193.113

Motivering overschrijding bezoldigingsnorm: De medewerker heeft in 2015 in het kader van beëindiging van het dienstverband in relatie tot de reorganisatie van de Bloedbankactiviteiten een ontslagvergoeding ontvangen op basis van het sociaal plan.

2015

Functie: Manager	
Duur dienstverband	1 januari t/m 31 augustus
Uitkering in 2015 wegens beëindiging dienstverband	363.454

Motivering overschrijding bezoldigingsnorm: De medewerker heeft in 2015 in het kader van beëindiging van het dienstverband in relatie tot de reorganisatie van de Bloedbankactiviteiten een ontslagvergoeding ontvangen op basis van het sociaal plan.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van
Stichting Sanquin Bloedvoorziening

Verklaring over de jaarrekening 2015

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Sanquin Bloedvoorziening op 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Sanquin Bloedvoorziening te Amsterdam ('de stichting') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Sanquin Bloedvoorziening en dochtermaatschappijen (samen: 'de groep') en de enkelvoudige jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2015; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het controleprotocol WNT vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Sanquin Bloedvoorziening zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen bij en krachtens de WNT, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude

of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 17 juni 2016

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. Th.A.J.C. Snepvangers RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2015 van Stichting Sanquin Bloedvoorziening

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten.

Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de stichting opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

